БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

20-йил чиқиши
№ 108 (4824).
5 ИЮНЬ СЕШАНБА 1973 ЙИЛ
Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

КОЛХОЗДА МЕҲНАТ ШУҲРАТИ МУЗЕЙИ

Бу муҳташам бино ён-атрофдан кўзга яққол ташланади. Унинг эшигига «Колхоз меҳнат шуҳрати музейи», деб ёзиб қўйилган. Музейнинг очилиши катта тантанага айланди. Бу тантанага Янгийўл районидаги «Ленинизм» колхози аъзоларигина эмас, областимиздаги бошқа кўпгина хўжаликларнинг вакиллари ҳам келдилар.

Музейга коллектив хўжаликнинг вужудга келиши ва унинг ривожланиши, меҳнат шуҳрати билан боғланган фотосуратлар, хилма-хил ҳужжатлар тўпланган. Бир қатор ҳужжатлар колхозни ташкил қилган кишилар ҳақида ҳикоя қилади. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Абдулла Ортиқов хўжаликни барпо этишда катта роль ўйнаганлардан бири. Камбағал батракнинг ўғли биринчилар қаторида колхозга киради, икки йилдан сўнг пахтачилик бригадасига бошчилик қилади. Абдулла ака Ортиқов кейин чорак аср давомида яна шу «Ленинизм» колхозининг раҳбари бўлган эди.

Экспонатлар колхоз қишлоғининг кейинги авлод кишилари ҳақида тўлақонли маълумот беради. Булар олий маълумот олиб, қадрдон қишлоғига қайтган, хўжаликнинг экономикасини кўтариш, ҳар томонлама ривожланишини таъминлашда фаол қатнашган ёшлардир.

Музей экспонатлари колхоз тузумининг тантанаси ҳақида, пахта далалари ва чорва фермаларининг донгдор кишилари ҳақида жонли ҳикоя қилади.

Колхоз музейининг очилиш маросимида Тошкент область партия комитетининг секретари М. К. Камолов қатнашди.

СУРАТЛАРДА: (ўнгда) музейнинг очилишига бағишланган митинг. Музей хоналаридан бирида.

А. Абалян фотолари.

ПАРТИЯ ТАРИХИ— КИШИЛАРНИ ТАРБИЯЛАШНИНГ ҚУДРАТЛИ ВОСИТАСИ

МАМЛАКАТИМИЗ коммунистлари, барча меҳнаткашлар Совет Иттифоқи Коммунистик партияси тарихи билан ғоят қизиқадилар. Ёрқин воқеалар ва фактлар билан тўлиб-тошган, революцион кураш, ташкилотчилик, сиёсий ва назарий ишнинг жуда қимматли тажрибаларига бой бўлган бу шонли тарих, кишиларни ғоявий жиҳатдан тарбиялашнинг, марксча-ленинча чиниқтиришнинг қудратли воситасидир.

Совет кишилари ўз жанговар коммунистик авангардининг босиб ўтган қаҳрамонона йўли солномасига назар ташлар экан, унинг ватанимиз тақдирида жуда катта роль ўйнаганлигини чуқурроқ билиб олади. Бу эса коммунизм қураётган миллион-миллион кишиларнинг ватанпарварлик руҳини янада кучайтиради, КПСС XXIV съезди идеология соҳасида қўйган муҳим вазифалардан бирини муваффақиятли ҳал этишга кўмаклашади. Гап, барча совет кишиларини ўз ватани учун ифтихор руҳида, ўз халқи учун, унинг улуғвор иши учун ифтихор руҳида, тарихий ўтмишнинг муносиб саҳифаларига ҳурмат руҳида тарбиялаш тўғрисида бормоқда.

Шу солноманинг энг ажойиб саҳифалари Ленин партиясининг жуда катта революцион — ўзгартирувчилик ва бунёдкорлик фаолияти билан боғланган.

Большевиклар партияси ташкил этилган РСДРП II съезди етмиш йиллигининг бу йил нишонланаётганлиги муносабати билан КПСС тарихига қизиқиш янада кучайди. Тарихий сана арафасида большевизмнинг тарихий тажрибасини ўрганиш ва пропаганда қилиш фақат биздагина эмас, шунингдек чет эллардаги дўстларимиз ўртасида ҳам оммавий тус олмоқда. Мана шу энг бой тажрибани чуқур ўрганиш—меҳнаткашларга марксча-ленинча таълим бериш ва уларни тарбиялашнинг муҳим таркибий қисмидир.

В. И. Ленин «Партиянинг тарихини ва тактикасини чуқурроқ ва оммабоп тарзда тушунтириш»га доимо даъват қилган эди. Партия ва комсомол ўқуви учун, оммага сиёсий билим беришнинг бутун системаси учун Ленининг мана шу кўрсатмаси асос қилиб олинган. Совет кишиларининг КПСС тарихини, партия атоқли курашчиларининг ҳаёти ва фаолиятини оммалаштириш ва чуқур ўрганиш учун кўп ишлар қилинди ва қилинмоқда.

Тарихий асарларнинг кўплаб нашр этилиши катта аҳамиятга эгадир. Кейинги беш йил ичидагина КПСС тарихига доир уч ярим мингга яқин китоб ва брошюралар нашр қилинди. Кўп томли КПСС тарихининг еттита китоби, республика, ўлка ва область партия ташкилотлари тарихига оид олтмишдан кўпроқ очерклар нашр этилди. «КПСС резолюцияларда ҳамда съездлар, конференциялар ва Марказий Комитет Пленумлари қарорларида» ўн томлик ҳужжатлар тўпламининг саккизинчи томи нашр этилиб бўлинди. Тарихий-партиявий тадқиқотларда КПСС ҳаёти ва тараққиётининг ҳозирги даврига, коммунизм қурилишида партиянинг етакчилик ролини очиб беришга алоҳида эътибор қилинмоқда. Мана шуларнинг ҳаммаси тарихий-партиявий пропаганданинг миқёсини кенгайтиришга ва савиясини оширишга ёрдам беради.

РСДРП II съездининг етмиш йиллиги ҳеч шубҳасиз шундай пропаганданинг ҳамма чоралар билан ривожлантирувчи янги восита бўлади. Катта ва хилма-хил ғоявий-сиёсий иш олиб бориш керак бўлади. Бу эса партия, касаба союзлари, комсомол ташкилотлари, бутун жамоатчилигимиздан зўр ғайрат билан ишлашни талаб қилади.

Партия тарихини ўрганиш — совет ёшларини тўғри, маънавий шакллантириш ва ғоявий ўстиришнинг асосий йўлларидан биридир. Мана шунинг учун ҳам «КПССнинг қаҳрамонона йўли» ленинча дарси жуда муҳим аҳамият касб этмоқда. Комсомол сиёсий маорифи системасида ҳозирги ўқув йили мана шу дарс билан тугалланади. Партия ташкилотлари бу дарсни ва КПСС тарихини ўрганишга боғлиқ барча машғулотларни юксак ғоявий-назарий савияда ўтказишлари, ёшлар учун лекциялар ўқишга, консультациялар ва суҳбатлар ўтказишга энг яхши пропагандистларни, партия ветеранларини, партия съездларининг иштирокчиларини жалб этишлари лозим.

Партиямиз кўп йиллар давомида босиб ўтган йўлнинг улуғворлигини, халқлар озодлиги ва бахт-саодати учун жасур курашчи-коммунистлар авлодининг жасоратини тўла очиб бериш, коммунистик қурилишнинг ҳозирги даврида партия олиб бораётган сиёсатнинг ҳаётий кучини ва таъсирчанлигини яққол кўрсатиш-пропагандист кадрларнинг, тарихчиларнинг, ижтимоий фанлар ўқитувчиларининг ва барча идеология ходимларининг фахрли ҳамда масъулиятли вазифасидир. Бу вазифанинг муваффақиятли бажарилиши оммавий информация ва пропаганда воситаларидан кенг фойдаланишни талаб этади. Тарихий-партиявий мавзу матбуот саҳифаларида, телевидение ва радио эшиттиришларида, шунингдек маданий-оқартув муассасаларининг ишларида муносиб ўринни эгалламоғи керак. Маълумки, совет бадиий адабиёти, тасвирий санъати, театри ва киносининг кўпгина буюк асарлари мана шу мавзуга бағишланган. Революцион кураш пафоси билан тўлиб тошган бу асарлар оммани ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялашга хизмат қилиб келди ва бундан кейин ҳам янада активроқ хизмат қилиши лозим.

Ҳаёт билан, практика билан, партия ва халқнинг шу кунлардаги конкрет вазифалари билан узвий боғланиш—КПСС тарихини ўрганиш ва пропаганда қилишда энг асосий масаладир. Октябрнинг 50 йиллигига, В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига, Совет Иттифоқининг ярим асрлик юбилейига доир партиявий ҳужжатлардан кенг фойдаланиш, пропаганда ва оммавий-сиёсий ишларни СССРнинг 50 йиллиги тўғрисида ўртоқ Л. И. Брежнев докладида баён қилинган вазифалар асосида меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашни кучайтиришга қаратиш лозим.

Тарихий тажрибани чуқур тушуниб, биз шу туфайли ҳозирги проблемаларнинг миқёсини ва мураккаблигини равшанроқ кўра оламиз. Қаҳрамонона ўтмиш ҳозирги кунда КПСС XXIV съезди қарорларида ижодий мужассамлантирилган ленинча сиёсий йўлнинг мустаҳкам давомийлигини янада равшанроқ очиб беришга кўмаклашади. Мана шу тўғри стратегик йўл хўжалик ва маданий қурилишда, тўққизинчи беш йиллик топшириқларини амалга оширишда, бутун дунёда мустаҳкам тинчлик ва ижтимоий тараққиёт учун курашда муваффақиятларга эришувимизни таъминлайди.

Совет халқининг коллектив йўлбошчиси ва устози — Коммунистик партия ўзининг буюк марксча-ленинча ғоялари билан, революцион тажриба ва традициялари билан, халқ билан чамбарчас боғланганлиги билан қудратлидир. Халққа хизмат қилиш Коммунистик партия кўп қиррали фаолиятининг олий мақсади ва бурчидир. Партия тарихи — янги жамият қурувчилар учун ижодий илҳом манбаидир. Коммунистлар, барча совет кишилари КПСС тарихини ўрганиб, сиёсий донишмандлик, ирода ва мардликнинг мислсиз намуналарини билиб оладилар. КПСС тарихи коммунизмнинг порлоқ идеаллари йўлида курашиш ва ғалаба қозонишни ўргатади.

[«ПРАВДА» газетасининг 4 июндаги бошмақоласи].

ЗАРАФШОН ДАРЁСИ БЎЙИДА ЯНА БИР СУВ ИНШООТИ ҚУРИЛИБ, ФОЙДАЛАНИШГА ТОПШИРИЛДИ

КАРМАНА ТЎҒОНИ

КАРМАНА. Бухоро бободеҳқонларининг қувончига қувонч қўшилди. Бухоро воҳасида яна бир гигант гидроиншоот қурилиб ,фойдаланишга топширилди. Бу шарофатли иншоот Зарафшон дарёси ёқасида — Кармана қишлоғида барпо этилди.

Кармана гидроузели тўққизинчи беш йилликнинг зарбдор объектларидан. Гидроузел қурилишига киришилганига атиги икки йилдан ошди. Ана шу ўтган давр мобайнида бунёдкорлар катта ҳажмдаги қурилиш-монтаж ишларини бажаришди. Гидроузелни муддатидан илгари фойдаланишга топшириш учун шижоаткорлик намунасини кўрсатишди. Республикамизнинг ўнлаб районларидан қурувчилар ёрдамга келишди. Саноат корхоналарининг коллективлари беминнат кўмаклашишди. Зарафшон бўйида қудратли экскаваторлар, бульдозерлар, грейдерлар ўз қудратини кўрсатди...

«Амубухараканалстрой» бошқармаси қурувчилари иншоотнинг барча қурилиш-монтаж ишларини кўнгилдагидек адо этишди. Тўғонда 2 миллион 120 минг куб метр тупроқ ишлари бажарилди, 18,9 минг куб метр темир-бетон ётқизилди, 668 тонна металл конструкциялар монтаж қилинди. Қурилишда «Спецмонтажводстрой»нинг 4-механизациялашган колоннаси, «Узглавводстрой»нинг Бухоро участкаси коллективи, Навоий район хўжаликларининг, Самарқанд область Пахтачи райони колхозларининг меҳнаткашлари актив иштирок этдилар.

Кармана гидроузели шарофати билан Навоий, Конимех, Ғиждувон районларидаги 32 минг гектар ерда суғориш ишлари яхшиланади, салкам 30 минг гектар янги ерлар ўзлаштирилиб, пахтазорларга, боғ-роғларга айлантирилади.

Гидроиншоот узра карнай-сурнайлар садоси янграмоқда. Қирғоқларни тўлдириб оқаётган дарё суви қуёш нурида кўзни қамаштиради. Йирик тўғон — минбарга айлантирилган. Иншоот пештоқларида иттифоқдош республикаларнинг байроқлари ҳилпираб турибди. Бу ерда минглаб меҳнаткашлар, партия, совет, комсомол ташкилотларининг вакиллари гидроузелни ишга туширишга бағишланган тантанали митингга қатнашиш учун йиғилишган.

Кўп минг кишилик митингни Бухоро область партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ Қ. Муртазоев очди.

Шундан кейин «Амубухараканалстрой» бошқармаси бошлиғининг ўринбосари В. В. Цой гидроузел қурувчиларининг меҳнат ғалабаси ҳақидаги рапортни ўқиб берди. Митингда 5-механизациялашган кўчма колоннанинг пардозловчилар бригадаси бошлиғи Н. Митникова, Навоий районидаги «Нарпай» совхози директори С. Умаров ва бошқалар сўзга чиқдилар.

Митингда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, СССР мелиорация ва сув хўжалиги министри Е. Е. Алексеевский нутқ сўзладилар.

Митинг қатнашчилари КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети номига табрикнома йўлладилар.

Митингда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари А. Д. Бесчастнов, Й. Р. Қурбонов, В. Г. Ломоносов, Т. Н. Осетров, Н . Ж. Худойбердиев ҳамда қўшни мусобақадош Самарқанд области меҳнаткашларининг намояндалари иштирок этдилар.

ҲУРМАТ ТАХТАСИ

ПИЛЛА ТАЙЁРЛАШ ЙИЛЛИК ПЛАНИНИ ОШИРИБ БАЖАРГАНЛИКЛАРИ УЧУН ҚУЙИДАГИ ХЎЖАЛИКЛАР ОБЛАСТЬ «ҲУРМАТ ТАХТАСИ»ГА ЁЗИЛДИЛАР.

ЎРТА ЧИРЧИҚ РАЙОНИ БЎЙИЧА

«Полярная звезда» колхози (раиси **П. Х. Ким**, партия ташкилотининг секретари **А. Е. Те**, ипакчилик бўйича агротехник **Х. Мўминова**) бу хўжалик 8 минг килограмм ўрнига 8776 килограмм пилла тайёрлади ва давлатга топширди. Йиллик планни 108,7 процент бажарди.

А. Икромов номли колхоз (раиси **Х. Пўлатов**, партия ташкилотининг секретари **М. Маматқулов**, ипакчилик бўйича агротехник **К. Ашуров**) бу колхоз 4300 килограмм ўрнига 4341 килограмм пилла тайёрлаб давлатга топширди ва йиллик планни 100,6 процент адо этди.

Терешкова номли колхоз (раиси **У. Ҳасанова**, партия ташкилотининг секретари **А. Ҳайдаров**, ипакчилик бўйича агротехник **М. Тўйчиева**) бу хўжалик 5100 килограмм ўрнига 5217 килограмм пилла тайёрлади ва давлатга топширди. Йиллик планни 102 процент бажарди.

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ПИЛЛА ТОПШИРИШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА ШУ ЙИЛ 4 ИЮНГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида).

Биринчи стун — бир кунда топширилгани, иккинчи стун — мавсум бошидан бери.

Оққўрғон	0,3	122,6
Бекобод	0,2	119,1
Ўрта Чирчиқ	—	114,4
Бўка	0,2	112,2
Пискент	0,1	106,0
Оҳангарон	2,8	105,3
Чиноз	0,2	102,6
Янгийўл	0,3	101,8
Калинин	—	100,5
Оржоникидзе	0,7	99,4
Юқори Чирчиқ	6,6	92,1
Бўстонлиқ	4,6	69,4
Область бўйича:	1,2	104,5

КУМУШ ТОЛА

2-«Пискент» совхозининг азамат пиллачилари тўққизинчи беш йилликнинг ҳал қилувчи йилида қувончли ютуқларни қўлга киритмоқдалар. Улар давлатга юқори сифатли пилла етиштириш учун астойдил курашиб, бу соҳада районда биринчи бўлиб ғалаба рапортига имзо чекишди.

Давлатга пилла топшириш планини 28 майда 107,2 процент қилиб адо этдилар. Давлатга пландан ташқари қўшимча яна уч тонна кумуш тола сотиш мужабурияти олинди. Бунда қурт боқарлардан Н. Мамедова, М. Усмонова, З. Қўзибоева каби моҳир пиллачиларнинг ҳиссаси катта бўлди. Улар ҳар қути пилла қуртидан 90—110 килограммдан кумуш тола топширдилар.

Шунингдек, биринчи бўлимдан. Х. Асраев, иккинчи бўлимдан Х. Саитов, бешинчи бўлимдан Б. Тўлибоев каби ўртоқлар бошчилик қилаётган пилла бригадалари ҳам бу ғалабага муносиб ҳисса қўшишди.

Давлатга пилла топшириш қизғин давом этмоқда.

ПИЛЛАЧИЛАР ҒАЛАБАСИ

Калинин районидаги «Ленин йўли» колхози давлатга пилла сотиш планини муддатидан олдин ортиғи билан бажарди. 12 минг 200 тонна «кумуш тола» етказиб берилди. Илғор пиллакорларнинг бой тажрибаларидан ўрганган колхозчилар қурт боқишни намунали ташкил қилиб мўл ҳосил етиштиришга муваффақ бўлдилар. Марҳамат Мирзахўжаева, Зарифа Муҳаммаджонова, Карима Омонбоева каби колхозчилар ипак қурти боқишни тезкорлик усулида ташкил этиб, юксак кўрсаткичга эришдилар.

Хўжаликда мажбурият ҳисобига ҳосил топшириш қизғин давом этмоқда.

З. СУЛТОНОВА.

ПАРТИЯ АКТИВИ ЙИҒИЛИШЛАРИ

Бўка, Калинин, Оржоникидзе ва Оққўрғон районлари партия ташкилотлари актив йиғилишлари бўлиб ўтди. Унинг иштирокчилари КПСС Марказий Комитети апрель Пленумининг «Партия XXIV съезди қарорларини амалга ошириш юзасидан КПСС Марказий Комитетининг халқаро фаолияти тўғрисида»ги қарори ва партия ташкилотининг вазифалари масаласини муҳокама қилдилар.

Бўка райони партия ташкилоти активи йиғилишида область партия комитети бюро аъзоси, область ижроия комитетининг раиси С. А. Асомов, Калинин район партия ташкилоти активи йиғилишида область партия комитети бюро аъзоси, область ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари С. Т. Тошқулов, Оржоникидзе райони активи йиғилишида область партия комитети пропаганда ва агитация бўлимининг мудири Ш. Н. Тошпўлатов, Оққўрғон район партия ташкилоти активи йиғилишида Тошкент область партия комитети ҳузуридаги партия комиссияси раиси А. И. Шкуратов ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Йиғилиш қатнашчилари томонидан бир овоздан қабул этилган резолюцияларда КПСС Марказий Комитети апрель Пленуми қарори тўла қўллаб-қувватланди.

ХУШХАБАР

ОҚҚЎРҒОН. Оққўрғон тажриба-намуна балиқ комбинатида механизациялаштирилган балиқ овлаш ҳовузи фойдаланишга топширилди. Беш юз квадрат метр майдонга эга бўлган бу бетонлаштирилган ҳовузга шлюз орқали сув билан бирга семиртирилган балиқ келиб тушади. Сўнгра балиқ транспортер орқали бункерли торозига, ундан эса истеъмолчиларга жўнатиш учун машинага ортилади. Ўн тонна балиқни овлаш, тортиш ва машинага ортиш учун атиги бир соат вақт кетади. Қурилма 20 кишини бошқа ишга ўтказиш имконини берди.

(ЎзТАГ).

ЎЗАРО ИҚТИСОДИЙ ЁРДАМ КЕНГАШИНИНГ ПРАГАДАГИ СЕССИЯСИГА

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин бошчилигидаги совет делегацияси 4 июнда Москвадан Прагага жўнаб кетди. Совет делегацияси Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашининг бу ерда очилаётган 27 сессиясида қатнашади.

Внуково аэродромида делегацияни К. Т. Мазуров, А. А. Громико, М. С. Соломенцев ўртоқлар ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

Кузатиб қолувчилар орасида Чехословакия Социалистик Республикасининг СССРдаги элчиси Я. Гавелка ҳам бор эди.

(ТАСС).

Н. В. ПОДГОРНИЙНИНГ БОЛГАРИЯ ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИГА ҚИЛАДИГАН ВИЗИТИ ТЎҒРИСИДА

Болгария Коммунистик Партияси Марказий Комитети, Болгария Халқ Республикаси давлат кенгаши ва ҳукуматининг таклифига биноан, КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Н. В. Подгорний шу йил июль ойининг бошида расмий дўстона визит билан Болгария Халқ Республикасига боради.

(ТАСС).

СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚА ҒОЛИБЛАРИ

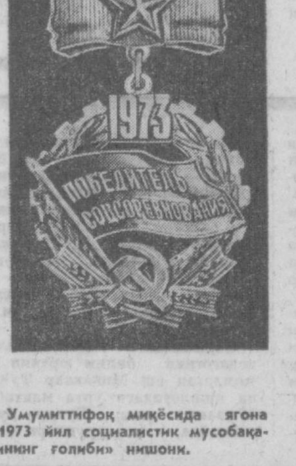

Умумиттифоқ миқёсида ягона «1973 йил социалистик мусобақасининг ғолиби» нишони.

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг «1973 йил халқ хўжалик планини муддатидан илгари бажариш учун саноат, қурилиш ва транспорт ходимларининг Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини авж олдириш тўғрисида»ги қарорига мувофиқ, Умумиттифоқ миқёсида ягона «1973 йил социалистик мусобақасининг ғолиби» нишони таъсис этилди. Ҳар бир тармоқда ўтказиладиган социалистик мусобақада энг юксак меҳнат кўрсаткичларига эришган илғор ишчилар ва бригада аъзолари шу нишон билан мукофотланади.

ВЦСПС президиуми 30 майда «1973 йил социалистик мусобақасининг ғолиби» нишонининг нусхасини ва шу нишон тўғрисидаги низомни қараб чиқди ҳамда тасдиқлади.

1973 йил давлат планини тўла ва ошириб бажариш учун ташкил этилган Бутуниттифоқ социалистик мусобақасида энг юксак меҳнат кўрсаткичларига эришган илғор ишчилар, колхозчилар, раҳбар ходимлар ва инженер-техник ходимлар, хизматчилар, мастерлар, илмий-тадқиқот, лойиҳа-конструкторлик ташкилотлари ва бошқа ташкилотларнинг ходимлари «1973 йил социалистик мусобақасининг ғолиби» нишони билан мукофотланади, деб белгиланди.

Шу йилги топшириқларни ва социалистик мажбуриятларни муддатидан илгари бажарганлиги учун бутун йил мобайнидаги, шунингдек йил ичидаги натижаларга қараб шу мукофот берилади.

Иттифоқ ташкилотларига бўйсунган корхоналар ва ташкилотларнинг ходимлари — СССР министрликлари, идоралари ва касаба союз Марказий Комитетининг биргаликда қабул қиладиган қарори билан, республика ташкилотларига бўйсунган корхоналар ва ташкилотларнинг ходимлари—иттифоқдош республика министрликлари, идоралари ва республика касаба союз комитетининг биргаликда қабул қиладиган қарори билан ёки республика касаба союз комитети бўлмаган жойларда касаба союзлари совети (РСФСР бўйича РСФСР министрликлари, идоралари ва касаба союзлари Марказий Комитети) қарори билан, р а й о н, область, ўлка ташкилотларига бўйсунган корхоналар ва ташкилотларнинг ходимлари, совхоз ва колхозларнинг ходимлари — область (ўлка) ижроия комитети ва область, ўлка касаба союзлари Советининг биргаликда қабул қиладиган қарори билан «1973 йил социалистик мусобақасининг ғолиби» нишони билан мукофотланадилар.

Корхона, ташкилот, муассаса, колхоз маъмурияти, касаба союз, комитети ва комсомол комитети «1973 йил социалистик мусобақасининг ғолиби» нишони билан мукофотлашни илтимос қиладилар. Рўйхатлар тегишли министрликлар, идоралар, область (ўлка) ижроия комитетларига юборилади.

«1973 йил социалистик мусобақасининг ғолиби» нишони меҳнаткашларнинг йиғилишларида топширилади, Мукофотланган кишига нишон билан бирга ВЦСПС белгилаган нусхада гувоҳнома берилади. «1973 йил социалистик мусобақасининг ғолиби» нишони кўкракнинг ўнг томонида орденлардан пастроққа тақилади. «1973 йил социалистик мусобақасининг ғолиби» нишони билан мукофотланган кишиларнинг меҳнат дафтарчасига тегишли белги қўйилади.

ИШОНЧ

17 июнь 1973 МАҲАЛЛИЙ СОВЕТЛАРГА САЙЛОВЛАР КУНИ

Мўмина цехнинг бир бурчагида туриб цемент қувур билан шиферларга шакл бераётган кекса машинистнинг ҳаракатларини ҳеч эринмай, синчковлик билан кузатиб турди. Шу кузатишда неча соат турганини ўзи ҳам билмайди. Ҳар ҳолда анчагина вақт у цехда қолиб кетди. Буни ўз хонасига кирганида сезди. Қўшни столда ишлаб ўтирган иқтисодчилар аллақачон тушликка чиқиб кетишибди.

Машинистларга қийин экан, деб ўйларди Мўмина. Улар бир сменада машина кнопкаларини 6 минг мартагача босишлари керак экан. Смена бошида майли, бу билинмайди. Аммо, ишнинг сўнгги соатларидачи. Одам чарчайди, кўз толиқади. Кейин янглишишлар бўлади, брак маҳсулотлар чиқа бошлайди.

Машинистлар ишини қандай қилиб енгиллаштириш мумкин? Шу фикр бир неча хафта Мўминанинг миясини банд қилиб юрди. Сўнг у труба-шифер цехи рационализаторларини маслаҳатга чақирди...

Янгидан тузилган ижодий группа Мўмина бошчилигида тезда ишга киришиб кетди. Улар бевосита цехда бўлиб, машинистлар ҳаракатини фотопленкага туширдилар. Сўнг машинистлар бажараётган ишларни соддалаштириб, маълум жараёнларни автоматлаштириш йўлларини излай бошлашди.

— Орадан кўп ўтмай ижодкорлар бизни труба-шифер цехига таклиф қилиб қолишди,— дея ҳикоя қилади комбинат партия комитетининг секретари Геннадий Иванович Суворов.— Цемент қувурлар ва шиферларга шакл берувчи машина олдида Мўминанинг ўзи турарди. Унинг буйруғи билан машинист агрегат кнопкасини босди. Машина гувуллаб кетди. Аммо машинист ортиқча ҳаракат қилмасди. Автоматик мосламаларнинг ўзи барча жараёнларни бемалол бажарарди. Машинист эса фақат улар ишини кузатиб турарди.

Мўмина Қосимова бошлиқ ижодий группа аъзолари яратган янгиликнинг довруғи ўша куннинг эртасигаёқ бутун корхона бўйлаб ёйилди. Ишлаб чиқаришни автоматлаштиришдан энди комбинат йилига 16 минг сўмлик иқтисодий самара олишини ҳам, 4 ишчи кучи тежаб қолинаётганлиги ҳам ҳаммага маълум бўлди. Қўшни цехлардан автоматлар ишини кузатгани келган ишчилар қалбида ижодкор инженерларга нисбатан меҳр туйғулари товланиб турарди.

— Секин-аста ҳамма участкаларда мана шундай ёрдамчи автоматлар пайдо бўлади, — дерди Мўмина ишчиларга. — Бугундан бошлаб биз печлар ремонтини механизациялашга киришамиз. Оғир қўл меҳнати билан бажариладиган ишлар энди қолмайди.

Айланма печларни ремонт қилиш, футировкалаш илгари азоб эди. Ҳамма иш қўлда бажариларди, ремонтчилар иш унуми ғоятда паст эди. Мўмина Қосимова меҳнатни илмий асосда ташкил этиш бўлимига бошлиқ бўлиб ўтгач, мана шундай кемтикларни тезроқ тугатишга кўпроқ эътибор берадиган бўлди. Печлар ремонтини механизациялаш фикри ҳам ўша кезларда туғилган эди.

Мўмина кекса ишчилар билан бамаслаҳат печлар ичида ҳаракат қилувчи кичик габаритли транспорт воситаси яратишга қарор қилди. Оловбардош ғиштлар омборига ҳам кран ўрнатилди. Инженер қиз чизган чизмалар асосида механиклар тор доирада ҳаракатланувчи кичик мосламани тезда яратиб бердилар. Шу тариқа печь ичкарисида ишлаётган ремонтчиларга ғишт ва қоришмаларни етказиб бериш иши механизациялашди.

Ҳеч кимнинг ҳаёлига келмаган фикрни Мўмина ўйлаб топганига одамлар қойил эди. Қаранг, мана шу оддий янгилик ишга қанча унум киритди, корхонага қанча фойда келтирди. Йил давомида комбинат бу тадбирдан 12 минг сўмлик самара кўряпти.

— Ўқиган яхши экан-да, — дейишарди кекса ишчилар. — Шу қизимиз ўқиб келиб, корхонада қанча янгиликларни кашф этди. Содиқжонни айтмайсизми, иккалови узукка кўз қўйгандек бир-бирларига муносиб.

Мўмина билан Содиқжон Тошкент темир йўл транспорти инженерлари институтида бирга ўқиб юришганида яқиндан танишишиб, кўп марта синашда бўлишган эди. Ўқишни тамомлаб бирга Бекободга кетишди, шу ерда оила қуришди. Мана, ҳозир Содиқ Қосимов цемент комбинати транспорт цехининг бошлиғи, комбинатнинг техника-ишлаб чиқариш бўлимида инженер бўлиб ишлаб юрган Мўмина эса энди меҳнатни илмий асосда ташкил этиш бўлимига раҳбарлик қилмоқда. Бу иноқ оилага, бу ишбилармон, серғайрат мутахассисларга ҳамманинг ҳаваси келади. Улар ўз корхоналарини юксалтиришга жон-диллари билан киришишди.

Ёш мутахассислар ташаббуси, ишчилар ғайрати билан комбинатда ишлаб чиқариш топшириқлари ой сайин ортиғи билан адо этиб келинмоқда. Ўтган ойларда пландан ташқари 3 минг тоннадан кўпроқ цемент, 35 шартли километр асботруба, 650 мингдан ортиқ шифер тайёрланиб қурилишларга жўнатилди. Бу муваффақиятларда инженер Мўмина Қосимованинг ҳиссаси алоҳида сезилиб турибди. Шу боисдан ҳам комбинат ишчилари унга катта ишонч билдириб, область Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатишди. Бу ишонч ёш инженерни янги парвозлар сари ундамоқда.

Ж. НОСИРОВ,
Бекобод цемент комбинати.

Тошкент трикотаж фирмаси коллективи беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йили планини муваффақиятли бажариш учун мусобақани авж олдирмоқда. Унда иштирок этаётган аксарият ишчилар нормани анча ортиғи билан адо этишяпти. Мавлуда Ниёзалиева ва Насиба Зиёмуҳамедовалар ҳам корхонанинг ёш зарбдор ишчиларидан. Улар доим унумли ва сифатли меҳнат қилишяпти.

М. Нуриддинов фотоси.

КУТУБХОНАЧИЛАР ТАШАББУСИ БИЛАН

Область болалар кутубхонаси коллективи ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялаш, уларни жаҳон ва совет ёзувчилари томонидан ёшларга атаб ёзилган янги асарлар билан баҳраманд этиш йўлида кўплаб тадбирларни амалга оширмоқдалар. Коллектив аъзоларининг ташаббуси билан областимизнинг барча район ва шаҳарларида, қишлоқ посёлкаларида ёшлар ўртасида, мактабларда янги босмадан чиққан бадиий китоблар пропаганда қилинмоқда, савол-жавоб кечалари уюштирляпти.

Яқинда область болалар кутубхонасида зиё тарқатувчиларнинг икки кунлик семинари бўлиб ўтди. Область маданият бошқармасининг бошлиғи М. Юсуфхўжаев, область болалар кутубхонасининг мудираси С. Юнусова кутубхоначилар олдида турган вазифалар ҳақида гапириб бердилар.

ОНА-ВАТАН БЎЙЛАБ

✦ РОСТОВ ОБЛАСТИ. Азов районидаги «Путь Ильича» колхозининг балиқчилик бригадалари Азов денгизида балиқ овламоқдалар. Коллектив план топшириқларини муваффақият билан адо этмоқда. Бу ерда, айниқса, Евгений Хорошенький бошлиқ бригада коллективи яхши меҳнат қиляпти. Ов мавсуми охиригача бригада 100 центнердан ортиқ балиқ тутишга аҳд қилган. Суратда: Е. Хорошенький.

В. Турбин фотоси.

✦ ТОЖИКИСТОН ССР. Вахшдаги улкан гидроиншоот — Нурек ГЭСининг қуввати тобора ошмоқда. Май ойида бу ерда навбатдаги учинчи гидроагрегат фойдаланишга топширилди: Суратда: ГЭС биноси тоғ тепасидан ана шундай кўзга ташланади.

Р. Поздняков фотоси,
(ТАСС фотохроникаси).

„ЛУНОХОД-2“ ПРОГРАММА БАЖАРИЛДИ

«Луноход-2» автомат ўзиюрар аппарат билан Ой юзида ўтказилаётган илмий-техникавий тадқиқотлар ва экспериментал программаси тамомила бажарилди.

Тўрт ой мобайнида «Луноход-2» билан 60 марта радиоалоқа сеанси ўтказилди. Шу сеанслар чоғида аппарат ичидаги системаларнинг ишини назорат қилувчи, ҳаракатни бошқарувчи операциялар, илмий экспериментлар ўтказилди ва Ерга маълумотлар юбориб турилди.

1973 йил 16 январда «Луна-21» автомат станцияси «Луноход-2»ни Ой юзига элтганди. Бу станция Равшанлик денгизининг шарқий чеккасидаги Лемонье кратерига бориб қўнганди. Қўниш жойи денгиздан қитъага ўтиш жойида Ой тўғрисида илмий маълумотлар комплекси олиш заруратидан танлангани.

Қўйилган вазифаларга мувофиқ ўзиюрар аппаратнинг ҳаракат маршрути ишлаб чиқилди. Автомат аппаратура дастлабки икки ой куни мобайнида қитъа райони йўналишида жануб сари ҳаракат қилиб борди. Луноход соҳил бўйи районини муфассал тадқиқ этиб чиққач шарқий йўналишда шимолдан жанубга 16 километр чўзилган катта тектоник узилиш сари ҳаракат қилди. Шу узилишнинг ғарбий, шунингдек шарқий томонлари синчиклаб текширилди.

Автомат аппарат мураккаб рельеф шароитида беш ой куни ҳаракат қилиб, 37 километр масофани босиб ўтди. «Луноход-2»-нинг маневрчан ва ҳаракатчанлиги биринчи ўзиюрар аппарат «Луноход-1» босиб ўтган йўлдан 3,5 баравар кўпроқ йўлни ўтишга имкон берди.

Ўзиюрар лаборатория ичига ўрнатилган телевизион аппаратлар ёрдами билан Ой юзининг 86 та манзараси ва 80 мингдан ошиқ телевизион суратлари Ерга юборилди. Суратларга олиш чоғида рельефнинг тузилишини муфассал ўрганиб чиқишга имкон берадиган жуда қизиқарли хусусиятларининг стереоскопик тасвирлари олинди.

Луноход ҳаракат трассасида Ой замини юза қатламининг физик-механик ҳоссалари мунтазам равишда ўлчаб борилди, Ой жинсларининг химиявий таркиби неча бор таҳлил қилинди. Ўтказилган тадқиқотлар Ой юзидаги кратерлар, тошлоқ ва айрим тошлар, тектоник узилиш ёнбағирлари тўғрисида хилма-хил маълумотлар олишга имкон берди.

Бутун ҳаракат трассасида магнит майдони вариациялари ва Ой жинсларининг магнитланганлиги бетўхтов ўлчаб борилди. Олинган маълумотлар Ой юзидаги магнит майдони бир жинсли эмаслигини кўрсатади. Луноходнинг магнитометри Ой юзининг айрим участкаларидаги магнит майдони кучланганлигида катта-катта ўзгаришлар борлигини қайд этди.

ТАСС АХБОРОТИ

Луноходнинг трассадаги турли нуқталарда қўзғалмай турган пайтида бажарилган давоматли магнит ўлчаш натижалари Ойнинг неча юз километр чамаси чуқурликкача ички тузилиши тўғрисида маълумотлар олишга имкон берди.

Қуёш ва Галатиканинг корпускуляр нурланиш характеристикаларини ўлчаш давом эттирилди. Ушбу экспериментлар шунгача кўпгина автомат станциялар Қуёшдаги, планеталарaро фазодаги ва Ой атрофи фазосидаги физик процессларни тадқиқ этиш борасида бажариб келган кўп йиллик программанинг давомидир.

Биринчи марта Ой юзидан Ой осмонининг ёруғлиги ўлчанди. Луноходни лазер нури ёрдами билан пайқаш экспериментлари ўтказилди. Ой осмони ёруғлигининг электромагнит нурланиши спектрининг кўзга кўринадиган ва ультрагунафша областларда ўлчаш юзасидан ўтказилган экспериментлар қизиқ-қизиқ натижалар берди. Дастлабки таҳлиллар Ой кўзга кўринадиган Қуёш ёруғлигини ва Ердан қайтиб келган ёруғликни жуда ейиб юборадиган чанг зарралар қатлами билан қуршалганлигини кўрсатади.

Ойдаги космик стихияларнинг селенографик координаталарини лазер нури ёрдами билан ўлчаш системасини пишиқтириш мақсадида «Луноход—2» лазер нурланиш фотоприёмниги «Рубин—1» қўлланилди. Ўзиюрар аппарат ишлаётган пайтда — Совет Иттифоқининг бир неча обсерваторияларида ўрнатилган оптик квант генераторлари ёрдами билан луноходни лазер нури билан пайқаш экспериментлари бажарилди. Фотоприёмник қабул қилган оптик сигналлар радиолиния орқали Ерга юбориб турилди. Шунда олинган натижалар луноходнинг селенографик координатларини ғоятда аниқ белгилашга имкон берди.

Бутун иш давомида луноход ичидаги системалар ва конструкциялар катта-катта динамик зўриқишларга чидаш берди ва температура кескин ўзгаришларидан яхши ўтди. Асбоблар жойлаштирилган контейнерда микроатмосфера белгиланган параметрлари доимо сақланди: температура Цельсий ҳисоби билан плюс 12 градусдан плюс 32 градусгача, босим симоб устунининг 770 миллиметридан 830 миллиметригача бориб турди.

«Луноход—2» автомат аппаратининг ишлари тугади. Совет ўзиюрар лабораторияси ёрдами билан олинган илмий маълумотлар Ой ва унинг атрофидаги космик фазо тўғрисидаги билимимизни янада кенгайтиришга хизмат қилади.

Ўтказилган илмий-техникавий тадқиқотлар ва экспериментларнинг натижалари эълон қилинади.

ДАЛА ШИЙПОНИ НАМУНАЛИ БЎЛСИН

Хўжалигимиз меҳнаткашлари тўққизинчи беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йилида ўз зиммаларига юксак мажбурият олганлар. Биз 1600 гектар майдоннинг ҳар гектаридан кам деганда 35 центнердан ҳосил олиш, давлатга 5660 тонна пахта сотишга сўз берганмиз.

Мажбурият олдингми, бажар! Ҳар бир деҳқон, ҳар бир мутахассис, қишлоқдаги ҳар бир киши ана шу шиорни дилига жо қилган ҳолда меҳнат қилмоқда.

Дала ишларининг ўз вақтида бажарилиши, унумдорликка эришиш ҳеч шубҳасиз одамларнинг кайфиятига боғлиқ. Бунинг учун эса улар тўғрисида ҳамиша ғамхўрлик қилиш талаб этилади. Дала шийпонларидан ана шу мақсадда ишнинг кўзини билиб фойдаланиш, бу шийпонларни оммавий-сиёсий, маданий-ташкилий ишларнинг марказига айлантириш муҳим аҳамиятга эгадир. Шунинг учун ҳам биз дала шийпонларида ишни яхши йўлга қўйишга ҳаракат қилмоқдамиз.

Хўжалигимизда ўнта дала шийпони бор. Бу шийпонларни ремонт қилиш, жиҳозлаш ишларини жуда эрта бошладик. Ҳар бир шийпонда хўжаликнинг, мусобақадош бригадаларнинг зиммага олган мажбуриятлари, илғорларнинг фаолиятини акс эттирувчи кўрсаткич тахталари бор. Ана шу кўрсаткич тахталардаги исм ва фамилиялар, рақамлар мусобақа якунларига қараб янгиланиб туради. Шийпонларнинг ҳаммасида радио ва телевизорлар ишлаб турипти. 5 та шийпон эса телефонлаштирилган. Иссиқ овқат тайёрлаш учун газ плиталари ўрнатиб қўйилибди. Холодильниклар бор.

6 та шийпон олдида спорт майдончалари қурилди. Уларда волейбол ва теннис ўйнаш учун зарур ускуналар бор. Қизил бурчакларда шахмат-шашка, кундалик газета, журналлар ва қишлоқ хўжалигига оид адабиётлар турипти. Область, район, колхоз ва совхозларда бўлаётган янгиликлардан агитаторлар, сиёсий ташкилотчилар колхозчиларни ўз вақтида хабардор қилиб турадилар.

Мусобақалашишдан мақсад бир-бирига ўзаро ёрдам бериш демакдир. Биз мусобақа шартлари қандай бажарилаётганлигини ўз вақтида кўпчиликка етказиб турибмиз. Бунда дала шийпонларининг роли ҳам катта бўлмоқда. Агитаторлар тушки дам олиш пайтларида суҳбат ўтказганларида бригадалараро мусобақада кимлар олдинда бораяпти, кимлар орқада қолаяпти, булардан деҳқонларни хабардор қилиб турадилар.

Колхоз правлениеси ва партия ташкилотининг тавсияси билан ҳар бир дала шийпони олдида 0,15—0,20 гектар ер ажратилди. Иссиқ овқат учун зарур бўлган сабзавот, картошка, пиёз, помидорлар ана шу ерда етиштирилмоқда.

ПАРТИЯ ХОДИМИ МИНБАРИ

Албатта, мен буларни бир янгилик сифатида айтаётганим йўқ. Бу билан дала шийпонлари ишини ана шу тарзда йўлга қўйиш катта фойда келтиришини уқтириб ўтмоқчиман. Буни биз тажрибада синаб кўрдик, ҳар бир дала шийпонини намунали ҳолатга келтириш учун зарур тадбирларни амалга оширмоқдамиз.

Дала шийпонлари ишининг намунали йўлга қўйилишини коммунистлар ўз оталиқларига олганлар. Ҳар бир бюро аъзоси биттадан дала шийпонига бириктиб қўйилган. Улар ҳали баҳорги ишлар бошланмасданоқ ўз бурчларини ўташга киришдилар. Шийпонларни тайёрлаш, жиҳозлаш, турли хил плакатлар, шиорлар келтириб жиҳозлаш, кўрсаткич тахталарини ўрнатиш, жанговар варақаларни чиқаришда ёрдамлашдилар. Ана шу йўсинда тайёргарлик ишлари кучайтирилди.

Сўнгра улар ўзларига бириктиб қўйилган дала шийпонлари мавсумга шайлаб қўйилганлиги ҳақида партия комитетига ахборот бердилар. Махсус комиссия бу шийпонларни яна бир бор кўздан кечирди. Сўнгра қабул қилиб олинди.

Бюро йиғилишида дала шийпонлари масаласи муҳокама этилганида коммунистлар ёш болали оналарнинг унумли меҳнат қилишлари учун зарур шарт-шароитларни яратиб беришни қатъий қилиб ўртага қўйдилар. Қўшимча боғча қуриш масаласи асос қилиб қўйилди. Ҳозиргача битта 50 ўринли доимий ва 8 та кўчма боғча ташкил қилишга эришдик. Боғчалар иши билан шуғулланишни ҳам махсус кишиларга бириктиб қўйибмиз. Улар боғча ва яслиларда вақти-вақти билан бўладилар. У ерда ишлар қандай йўлга қўйилганлигидан, қандай камчиликлар содир бўлаётганлигидан бизни хабардор қилиб турадилар. Бу тажриба яхши натижа бермоқда. Кейинги пайтларда боғча ва яслиларда кичкинтойлар тўғрисида ғамхўрлик қилиш тубдан яхшиланди.

Маълумки, область миқёсида намунали дала шийпонлари кўриги эълон қилинган эди. Биз ҳам ана шу кўрикда қатнашишга аҳд қилдик. Бизда 10 та шийпон бор бўлса, шундан 5 таси анча намунали ҳолдадир. Бизнинг ана шу шийпонларимиз 1975 йилгача давом этадиган кўрик конкурсида қатнашиши мумкин. Бу бизнинг зиммамизга янги масъулият юклайди. Бу кўрикда мукофотли ўринни эгаллаш учун дала шийпонларида ўтказиладиган оммавий-сиёсий-ташкилий ишлар савиясини ҳар жиҳатдан яхшилашга ҳаракат қиламиз.

Далаларда меҳнат авжида. Деҳқонларимиз ҳар туп ниҳолни кўз қорачиғидай асраб, авайлаб мўл ҳосил етиштириш учун курашмоқдалар. Дала шийпонлари бойлик яратувчи азаматларнинг иккинчи уйи сифатида хизмат қилмоқда, уларнинг унумли меҳнат қилишларига ёрдам бермоқда.

А. ИЛЕСОВ,
Ўрта Чирчиқ районидаги «Ленин йўли» колхози партия ташкилотининг секретари.

ҲУЖЖАТЛАР ХАЗИНАСИ

Бир неча йил муқаддам Ўзбекистон ССР Марказий давлат медицина архиви ташкил этилган эди. Архивда медицина фанининг тарихи, тараққиётига оид ҳужжатлар сақланмоқда. Тарихий ҳужжатларни варақлар эканмиз, Ўзбекистонда Совет ҳокимияти барпо этилган дастлабки йиллардан бошлаб партия ва ҳукуматимизнинг аҳолига медицина хизматини яхшилашга доир, янги медицина муассасаларини қуриш ҳақидаги қарорларини учратамиз. Бу ерда Ўзбекистон ССР соғлиқни сақлаш министрлиги, Семашко номли клиник касалхона, ТошМИ ва унинг клиник касалхоналари, илмий-текшириш институтлари ва бошқа республика аҳамиятига эга бўлган йирик йирик медицина муассасаларининг турли хил ҳужжатлари сақланмоқда.

Медицина фани йилдан-йилга ривожланиб, безгак, ришта каби кўпгина юқумли касалликлар СССРда бутунлай тугатилган. Ана шу касалликлар, уларни тугатишда медицина ходимларининг олиб борган ишлари тўғрисидаги ҳужжатлар ҳам марказий давлат архивидан жой олган.

1965 йилда эса, Ўзбекистонда архив ишини яхшилаш ҳамда техника ҳужжатларини марказлаштириш мақсадида Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг кўрсатмаси билан техника архиви ташкил этилди ва у медицина архиви билан бирлаштирилиб, Ўзбекистон ССР Марказий давлат медицина ва техника ҳужжатлари архиви деб ном олди. Техника ҳужжатлари архивида Средазгипроводхлопок, СоюзНИХИ, Узгипроавтодор, лойиҳа институтларининг, давлат конструкторлик бюроларининг ва бошқа қатор республика аҳамиятига эга бўлган йирик ташкилотларнинг ҳужжатлари сақланади. Медицина ва техника ҳужжатлари архивида медицина ва техника фанлари олимларининг шахсий ҳужжатлари ҳам ўрин олган.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети қошидаги республика Бош архиви бошқармасига қарашли мазкур архивда медицина ва техника фанининг мутахассислари, илмий ходимлар медицина ва техника фанининг тарихи ва ривожига оид кўпгина қизиқарли ҳужжатлар билан танишишлари мумкин.

Р. ХАЛИЛОВА,
Ўзбекистон ССР Марказий давлат медицина ва техника ҳужжатлари архивининг директори.

МУРАББИЯ

Минаввар опа билан суҳбатлашиб ўтирибмиз. Ёши элликлардан ошган, истараси иссиқ, ҳар гапи маънога тўла бу аёл босиб ўтган йўли ҳақида ҳикоя қиларди.

Шу пайт хонага тўрт қизча кириб келиб, опага гулдаста тутқазишди-да, самимий хайрлашишди. Минаввар опа биздан узр сўраб, қизчаларни суҳбатга тутди. Қаерда дам олишларини суриштирди, бир-бир бағрига босди. эшиккача кузатиб қўйди-да, жойига қайтиб ўтирар экан қизиқ бир воқеа эсга келди шекилли, суҳбатни бошқа ёққа бурди:

— Ҳалиги тили чучук, кулча юзли қизга эътибор қилдингизми? Нигора —невара ўқувчим бўлади. Опа фикрини чуқурроқ тушунтириб бермоқчи бўлди.

Ўтган йил биринчи сентябрь куни бўлган эди бу воқеа. Биринчи қўнғироқ чалинишига саноқли дақиқалар қолган. Янги синфни қабул қилиб олиб, ўқувчиларим билан танишаётган эдим. Бир киши мен билан самимий саломлашди, мен ҳам сўрашдим. Фарзандини мактабга олиб келган ота-оналардан бўлса керак, деб ўйлаган эдим. Кейин билсам бу одам менинг собиқ ўқувчим экан. Урушдан аввал Ўрта Чирчиқ районидаги Тўйтепа қишлоғида ўқитувчилик қилганимда қўлимда таҳсил кўрган экан. Мана бугун неварасини мактабга олиб келибди. Ўша тили чучук Нигора невара ўқувчим бўлади, деди опа ўтмиш йилларини эсга олар экан. Йиллар ўтишини қаранг, кексалик ҳукмини ёки шогирдлар кўплигиданми ўқувчимни таний олмабман. Ҳақиқатан ҳам устоз мураббия шогирдларининг сони-саноғи йўқ. Салкам қирқ йиллик меҳнат фаолиятида озмунча шогирдлар етиштирди, дейсизми, бу устоз. Бугунги кунда унинг қўлида илмфаннинг «алифбе»сини илк бор ўрганган собиқ талабаларини ҳар соҳада учратиш мумкин. Бири олим, бири инженер, бири ўзи сингари мураббий. Тарих фанлари доктори М. Раззоқов, врач Н. Шерматов, геолог-инженер С. Содиқов, партия ходимлари А. Назаров, И. Аҳмедов ва бошқалар шулар жумласидандир.

Тошкентдаги хотин-қизлар педагогика билим юртини тамомлаган ёш Минаввар Тўйтепа қишлоғидаги ўрта мактабга йўлланма олди. Кундуз куни мактабда, кечқурунлари эса катталарга чаласаводликни тугатишда дарс берди. Улуғ Ватан уруши йиллари шу райондаги 8-Март номли мактабга директорлик қилди. Ўз билимини оширишга интилди. Ишдан ажралмаган ҳолда Низомий номли Тошкент педагогика институтида сиртдан ўқишни давом эттириб, уни имтиёзли диплом билан тамомлади.

Ёш авлодга билим бериш ва уларни коммунистик руҳда тарбиялаш йўлида қилган фидокорона меҳнатлари муносиб тақдирланди. М. Мирзаёқубова икки марта «Меҳнатда ўрнак кўрсатганлиги учун» медали билан мукофотланди.

Минаввар опа Мирзаёқубова ҳозирда Октябрь районидаги 109-мактабда бошланғич синф ўқувчиларига таълим бермоқда. Бой тажриба тўплаган мураббия талабаларининг дарсларни пухта ўзлаштиришига эътибор бериш билан бирга ота-оналар билан мустаҳкам алоқа боғлаган.

Устоз мураббий ёшлик ғайрати билан ёшларга илм нурини сочмоқда.

Ш. УМУРЗОҚОВ.

СУТНИ ЯНАДА КЎПАЙТИРАМИЗ

Хўжалигимиз аъзолари КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошира бориб, тўққизинчи беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йили топшириқларини бажаришда дастлабки ютуқларни қўлга киритдилар.

Айниқса, чорвадорларимизнинг меҳнати унумли бўлмоқда. Улар йил бошида 713 тонна сут соғиб олиш, шундан 650 тоннасини давлатга сотиш ва 60 тонна гўшт етиштириб, 40 тоннасини давлатга етказиб беришга аҳд қилган эдилар.

Бу мажбуриятни муваффақиятли бажариш учун дастлабки кунларданоқ чорвадорлар ўртасида социалистик мусобақа авж олдирилди. Шакар Примова, Муслима Шеникова, Тўлан Отаметова, Тўрди Қодирова, Мария Памятникова, Маъмура Саидова, Марзия Отаметова сингари сут соғувчиларимиз «Ўзбекистон ССР 40 йиллиги» колхозининг илғор сут соғувчиси Мунаввара Исҳоқованинг ташаббусига қўшилиб ишлай бошладилар. Ферма цех партия ташкилоти секретари И. Оқмирзаев, сут соғувчилар ва молбоқарлар ўртасида оммавий-сиёсий ишларни кучайтириш, социалистик мусобақанинг самарадорлигини таъмин этиш учун қатор тадбирлар амалга оширилди. Ҳар бир соғувчи ўз зиммасига конкрет мажбурият олган ҳолда меҳнат қилиш билан бирга, ем-хашаклардан тежаб-тергаб фойдаланишга, ишни илғорлар тажрибаси асосида ташкил қилишга алоҳида эътибор берди. Буларнинг ҳаммаси меҳнат унумдорлигининг ортишини таъмин этмоқда.

Фермамиз бўйича мавжуд 230 бош соғин сигирдан ярим йиллик планда белгиланган 270 тонна ўрнига 312 тонна сут соғиб олиниб, давлатга 272 тонна сут сотилди, ярим йиллик план муддатидан илгари ортиғи билан бажарилди. Сут соғувчиларимиз ўз имкониятларини чамалаб кўриб, ярим йиллик планга қўшимча яна 60 тонна сут соғиб олишга аҳд қилдилар. Шундай қилиб, ярим йилликда ҳаммаси бўлиб давлатга 320 тонна сут сотиш учун кураш кетмоқда.

Бу соҳада юқорида номлари айтилган илғор сут соғувчиларимизнинг хизмати катта бўлаётир.

Хўжаликда соғин сигирларнинг зотини яхшилаш юзасидан ҳам бирмунча тадбирларни амалга оширмоқдамиз. Бу жиҳатдан бузоқ олиш соҳасидаги ишлар анча яхши йўлга қўйилди. Колхозимиз бўйича ярим йиллик бузоқ олиш плани 170 процент бажарилди. 90 бош ўрнига 154 бош бузоқ олинди.

Молбоқарларимиз бўрдоқига қўйилган молларни семиртириб боқишмоқда. Шу туфайли ҳам гўштга топширилган молларнинг ўртача тирик вазни 450 килограммга етди. Давлатга 12 минг дона ўрнига 31000 дона тухум топширилиб, ярим йиллик план 280 процент бажарилди. 800 килограмм ўрнига 933 килограмм жун топширилиб, ярим йиллик топшириқ ортиғи билан адо этилди.

Бу йил пиллачиларимиз ҳам ғайрат кўрсатдилар. Улар 12100 килограмм ўрнига давлатга 12210 килограмм пилла етказиб бердилар.

Ферма ходимлари шу кунларда эришилган дастлабки ютуқларни мустаҳкамлаб, беш йилликнинг учинчи йили учун олинган план ва мажбуриятларини муддатидан илгари ортиғи билан бажариш, давлатга семиз гўшт, ёғлиқ сутни кўплаб етказиб бериш учун курашмоқдалар.

Ф. АБДУЛЛАЕВ,
Калинин районидаги Калинин номли колхоз раиси.

М. СОДИҚОВ,
колхоз партия комитетининг секретари.

Н. ЛУЧНИКОВ,
ферма мудири.

ТОШКЕНТ қишлоқ хўжалик техникумининг талабаларига асосий фанлардан ташқари механизация ва автомашиналарни бошқариш ҳам ўргатилди. Суратда (юқорида) механизация фани ўқитувчиси Б. Жонзоқов агрономия бўлимининг 3-курс студентлари билан амалий машғулот ўтказмоқда. (Пастда) техникумнинг автомашиналарнинг бошқариш фани ўқитувчиси Ҳ. Фатхуллаев ҳам амалий машғулот ўтказмоқда.

С. ИКРОМОВ фотоси.

ИПАК ЙЎЛЛАР

ҲАМИДЖОН ака уйқудан кўзини очганда уфқ эндигина бўзариб келар, қуюқ ёнғоқ барглари ҳали ҳам тун нафасини уфуриб турарди. Кроватдан беш қулоч чамаси нарида унсиз оқаётган Нов ариққа кимдир челак ботириб сув олди. Ҳамиджон ака ўша томонга қаради.

Нури кампир! Ёши тўқсонни қоралаб борояптию тиниб-тинчимайди. Ҳамиджон аканинг қуёшда қорайган, қотма юзига табассум ёйилди. Куни кеча колхоз бўйича қурт уруғи тарқатилганди. Ҳамиджон ака Нури холани кексайиб қолган, ўғли кўп болалик деб рўйхатдан тушириб қолдирган эди. Кечқурун Нури хола тутоқиб чиқиб қолди:

— Бу қанақаси Ҳамиджон, нега қатордан қолдирдингиз. Яна қўшнисиз-а!

— Ҳа энди қийналиб...

— Нима, ўзингизчи,— кампир Ҳамиджон аканинг сўзини бўлди,— пенсияга чиққанингизга кўп йил бўлибди-ку, барибир ишлайсиз. Яна пиллачилар бригадирисиз, қурт тутасиз. Нега сиз қийналмайсиз?

— Хўп, эртагаёқ инкубаторияга боринг. Бир қутисини бериб юбораман,— деди Ҳамиджон ака.

— Ахир ука, қурт тушмагурларни етмиш йилдан бери боқаман-а, боқмай қўйсам хумор қилади, хумор...

Ҳамиджон ака ўша «хумор қилади» сўзини эслаб кулган эди. Кампир ҳақ гапни айтди. Мана ўзи ҳам 1937 йилдан 1942 йилгача дастлаб район ипакчилик бўлимининг агрономи, сўнгра эса пенсияга чиққунига қадар район ипакчилик бошқармасининг бошлиғи бўлиб ишлади. У умрининг деярли қирқ йилини ана шу олтин толани ривожлантиришга бағишлади. 1942 йиллар сира ҳам ёддан чиқмайди. Ўшанда пиллачиликка офат келиб, қурт дарахтларига камсток деган бало ёпишган эди. Унинг бошқа мевали ва манзарали дарахтларга ҳам юқиш хавфи сезилиб қолди.

— Нима қилиш керак?

Катта-ю, кичикни ана шу савол қийнарди.

— Тут дарахтларини кесиш, уларнинг ўрнига янги, соғлом плантациялар барпо этиш керак,— олимлар, тажрибали кишиларнинг қарори шу бўлди.

Ўша йиллари район бўйича боқиладиган қурт 700 қутига тушиб қолди. «Ҳар бир киши ўн тупдан тут дарахти кўкартирсин!». Бу ташаббусни шаҳсан Ҳамиджон аканинг ўзи бошлаб берди. Натижада пиллачилик мавсумий ишдан доимий ишга айланди.

Натижада пиллачилик кўрсаткичлари йилдан-йилга ошиб бораверди. Қурт боқувчиларга қулай шароитлар туғилди. Илгари деярли 40—45 кунлаб қурт боқиларди. Ҳозир эса 25 кундан ошмайди. Илгари бир қути қурт уруғидан 38—40 килограммдан пилла топширилган бўлса, ўтган йили Ҳамиджон ака бригадирлик қилаётган «Ленинизм» колхози пиллакорлари ўртача 68 килограммдан пилла топширишди. Давлат пилланинг харид нархини оширди. Пландан ташқари топширилган пилла учун юз фоиз қўшимча ҳақ тўлаш жорий қилинди. Пиллачилик ўзининг ана шундай истиқболига, баҳорига эришди.

ЗАМОНАМИЗ КИШИЛАРИ

Коммунист пиллакор аввалги йиллари «Ленинизм» колхози қурт етиштириш инкубаториясида ишларди. Бу йил эса колхоз раиси Юсуф Толипов уни пиллачилик бригадасига бошчилик қилишини таклиф этди.

— Кўп йиллик тажрибаларингизни бир ишга солинг-чи,— деди раис.

Ҳамиджон аканинг кўз олдига катта колхоз хўжалиги, 230 қути қурт уруғи етиштирадиган колхоз инкубаторияси ва қурт боқадиган 330 нафар бригада аъзолари келди. Уларга бошчилик қилиш, ҳар қути қурт уруғидан 58 килограммдан пилла топшириш керак эди.

Мана энди бригадир шу ниятларини ўз қўли билан амалга оширишга киришди.

Инкубаторияга қурт уруғи олиб келинганида ҳали тут новдалари бўртмаган ҳам эди. Ҳамиджон ака колхоз партия ташкилотининг секретари Ҳайдарали Пиримқулов билан тут плантацияларини айланиб чиқди. Новдаларни кузатди. Бир ҳафталик обн-ҳаво маълумотини ҳароратнинг куртакларга таъсирини солиштириб, аниқ ҳисоб-китоб қилиб чиқди-да:

— Уруғни жонлантиришга киришиш керак,— деди партком секретарига қараб,— тутлар узоғи билан 11 кунда барг чиқаради, уруғ ҳам ўша кунг ча жонланади,— деди қатъ Ҳамиджон ака.

Партком секретари эътир билдирмади, лекин бошқала эътироз билдиришди. — Қурт тут барглари бироз авж олга да чиқариш керак, барг мў кўл бўлади, деб туриб олишд

— Йўқ,— деди тажрибал пиллакор Ҳамиджон ака.— У да пилланинг сифати пасаяд Қурт қанчалик ёш баргни тўйи еса у шунчалик ипак моддасин ўзига кўп олади. Барг ўсга сари ундаги ипак моддаси к маяди. Биз қуртни бир кун ке чиқарсак ҳам сифатдан ютқиз миз. Саноат учун эса сифатл ипак керак.

Ҳаммаси пилла бригадир айтганича бўлди. Ўн бир ку деганда қурт ҳам жонланд барг ҳам кўзга кўринди. Қу боқилиб келинаётган жойлар сукчаклар қурилиб ёқилғила билан таъминланди. Кўпчили хоналар газлаштирилган эд Ҳамиджон ака ана шу хонала ни алоҳида диққат билан куза тиб борди.

Ҳамиджон ака газ печкал уйларга қўйилган пилла қурт ларининг барвақтроқ етилиш ни пайқаган эди. Натижа қу тилгандек бўлди. Бундай хона ларда қуртларга 18 кун деган да даста қўйилди. Бунинг сир газнинг бир меёрда ёниб, уй ҳа роратини бир хил, 26—27 да ражада ушлаб турганлигид эди. Демак, бундан кейин қур боқиладиган хоналарнинг қол ганларини ҳам албатта газлаш тириш керак.

Ҳамиджон ака эрталаб уйқу дан туриб нонушта қилдида Нури кампирникига кирди:

— Пиллани қачон терасиз — сўради бригадир.

— Яна уч кун бор.

— Бугун 18 хонадонда пил ла терилади. Биринчи пилл ҳосили,— деди бригадир қувон ган ҳолда.

Бу олтмиш олти баҳорн кўрган пенсионер, аммо қалб ҳамиша меҳнат, ижод, яратиш ишқи билан жўш ураётган ком мунист Ҳамиджон ака Мамажо новнинг, ипак билан боғлиқ бўлган ипакли ҳаёт йўллари унинг камтарона меҳнатидан бир лавҳадир. У қурт уру ғининг ҳар қутисидан 58 килограмм ўрнига ўз ёши билан баробар 66 килограммдан бара кали ҳосил кўтарди, Ҳамиджон ака!

Эркин МАЛИКОВ,
Ибрат ЮСУПОВ
Янгийўл районн.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

«ИНСОН ҚАДРИНИ УНУТГАНЛАР»

Газетамизнинг 20 апрель сонида юқоридаги сарлавҳа остида танқидий мақола босилиб чиққанди. Бу мақолада Орджоникидзе район ички ишлар бўлимидаги айрим милиция ходимларининг ўз вазифаларига ҳаддан ташқари совуққонлик билан қараганликлари конкрет фактлар асосида кўрсатиб ўтилган. Мақолада ёзилишича, шофёр В. Осипов машинаси билан олти ёшли Комила Авазовани уриб кетади. Орадан кўп ўтмай қиз ҳалок бўлади. Шу иш юзасидан тергов олиб борган бош терговчи К. Аҳмедов ва терговчи С. Ражабов шофёрни жазолаш ўрнига ўта масъулиятсизлик кўрсатиб, бутун айбни ёш қиз Комилага қўйиб, ишни ёпди-ёпди қилиб юборишади.

Яқинда редакция меҳнаткашлар депутатлари область Совети ижроия комитети ички ишлар бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Ғ. Зокировдан «Инсон қадрини унутганлар» танқидий мақоласига жавоб олди. Унда айтилишича, мақолада келтирилган фактлар тўлиқ тасдиқланган. Область ички ишлар бошқармаси маъмурияти бу бахтсиз ҳодисанинг келиб чиқиш сабабларини тўлиқ текшириб кўрди. Терговчиларнинг текшириш даврида ўз ишларига совуққонлик билан қараб, ҳалок бўлган қиз тақдири билан мутлоқ қизиқмаганликлари аниқланди.

Терговчи, милиция старший лейтенанти С. Ражабов, Орджоникидзе район ички ишлар бўлимининг катта терговчиси, милиция майори К. Аҳмедов, район ички ишлар бўлимининг бошлиғи, милиция подполковниги М. Файзуллаев ўртоқлар ҳам иш жараёнида катта хатоларга йўл қўйишган.

Газетада босилган бу мақолада келтирилган фактлар ва униг текшириш натижалари область ички ишлар бошқармасининг махсус оператив мажлисида муҳокама қилинди. Мажлисда бошқарманинг барча бўлим бошлиқлари, область, шаҳар ва район ички ишлар бўлими бошлиқлари ва терговчилари иштирок этди. Муҳокамада Орджоникидзе район ички ишлар бўлимининг бошлиғи Файзуллаев, бош терговчи Аҳмедов, терговчи Ражабов ўртоқлар қаттиқ танқид қилинди.

Йиғилишда область ички ишлар бошқармаси тергов бўлими ва бекор қилинган ишлар юзасидан қабул қилинган қарорларнинг тўғрилигини назорат қилувчи комиссия адресига ҳам жиддий эътирозлар билдирилди.

Область ички ишлар бошқармасининг буйруғи билан милиция старший лейтенанти С. Ражабов, милиция майори К. Аҳмедов, милиция подполковниги М. Файзуллаевлар маъмурий йўл билан қаттиқ жазоланди.

Бу буйруқ эълон қилиш учун бутун шаҳар ва район ички ишлар бўлимларига юборилди.

Область ички ишлар бошқармаси тергов бўлимининг бошлиғи милиция подполковниги Ш. Шоҳайдаров бўлимга яхши раҳбарлик қилишни таъминлай олмагани ва назоратни бўшаштириб юборгани учун вазифасидан бўшатилди.

Область ички ишлар бошқармаси Комила Авазованинг ҳалок бўлиш сабабларини объектив ва тўлиқ текшириш тадбирларини белгилаб чиқди. Бу жиноий иш бўйича тергов ишини олиб бориш назорат остига олинди.

ДЕҲҚОНЛАРГА МАСЛАҲАТ

«САБЗАВОТЧИЛИККА оид справочник» қишлоқ хўжалиги ходимларига зарур бўлган маслаҳатларни бера олади. Справочникда сабзавот-полиз экинлари маҳсулоти етиштиришни янада кўпайтириш, уруғчилик хўжалигини кенгайтириш, минерал ўғитлардан ўз ўрнида фойдаланиш, механизацияни кенг жорий қилиш, пленкалар остида эртаги сабзавот етиштиришга оид масалалар тўлақонли ифода қилинган.

Бундай справочник республикамизда биринчи марта «Ўзбекистон» нашриёти томонидан чиқарилди. Сабзавотчиликка оид маслаҳатларни сабзавот-полиз экинлари ва картошкачилик илмий-текшириш институтининг етук олимлари беришган. Китобча бўлажак агрономларга ҳам қўл келади.

Т. ХЎЖАЕВ.

Л. И. БРЕЖНЕВ АСАРИ ҚЎШМА ШТАТЛАРДА НАШР ЭТИЛДИ

ВАШИНГТОН, 2 июнь, (ТАСС). Л. И. Брежневнинг «Совет Иттифоқининг сиёсати ва халқаро аҳвол тўғрисида» номли асари Қўшма Штатларда кўп нусхада нашр этилди. Бу китобда Л. И. Брежневнинг Совет Иттифоқи ички ва ташқи сиёсати баён қилинган жуда муҳим сиёсий нутқлари киритилган.

Китоб Л. И. Брежневнинг портрети ва унинг таржимаий ҳоли билан бошланади. Китоб КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг кўп қиррали фаолиятини, унинг совет кишилари билан, чет эл партия ва давлат арбоблари билан учрашувларини кўрсатувчи фото суратлар билан безатилган.

ҲАРБИЙ БИЛИМ ЮРТЛАРИГА

Мактабларда имтиҳонлар тугашига оз вақт қолди.

Кейинги йилларда жорий этилган бошланғич ҳарбий тайёргарлик дарслари ўқувчиларда катта қизиқиш туғдириб, уларнинг ҳарбий техникага бўлган ихлосини оширмоқда. Бу йил 10-синф тамомлаётган Собир Раҳимов район ўқувчиларидан 35 га яқини Иттифоқимизнинг турли шаҳарларида жойлашган ҳарбий билим юртларига йўлланма олмоқдалар. Улар Совет Армиясининг офицери бўлиш орзуси билан яшамоқдалар.

Р. ТИЛЛЯЕВ.

СОВЕТ САМОЛЕТИНИНГ ҲАЛОКАТИ

Бир неча марта намойишкорона учгандан кейин 3 июнда Париж чеккасидаги Бурже аэродроми яқинида «ТУ-144» совет самолёти ҳалокатга учради. Самолётдаги экипаж аъзолари ҳалок бўлдилар.

Ҳалокат сабаблари текширилмоқда.

(ТАСС).

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

МАМЛАКАТЛАР · ОДАМЛАР · ВОҚЕАЛАР

Лекциялар-телевизор орқали ўқилади

БАМАКО, 2. Мали пойтахтидаги бир қанча олий ва ўрта ўқув юртларида телевидение ёрдами билан ўқитиш жорий қилинди. Машғулотлар ана шу мақсадда махсус ускуналанган синфларда ўтказилади. Математика, физика, химия ва бошқа фанлардан лекция ўқиш учун мамлакатнинг энг яхши ўқитувчилари жалб қилинди. Телевидениенинг кенг имкониятлари туфайли ўқитиш жараёнида ўқувчиларга ўргатилаётган фанлар бўйича ўқув ва ҳужжатли фильмлар намойиш қилиб кўрсатилади.

Мали — ўқув жараёнида телевидениедан фойдаланилаётган Африкадаги биринчи мамлакатдир. Мана бир неча йилдирки, телевидение қўшни Нигерда маорифни ривожлантириш ишига муваффақиятли хизмат қилмоқда.

«ИНТЕРКОСМОС» ИШ ГРУППАСИНИНГ КЕНГАШИ

БЕРЛИН, 2 июнь. (ТАСС). Бу ерда 1973 йил 27 майдан 2 июнга қадар социалистик мамлакатлар доимий иш группасининг космик биология ва медицина проблемаларига бағишланган 6-кенгаши бўлиб ўтди. Бу мамлакатлар «Интеркосмос» программаси асосида тинч мақсадларда космик фазони тадқиқ қилиш ва ундан фойдаланиш соҳасида ҳамкорлик қилишда иштирок этмоқдалар.

Учрашувда Болгария, Венгрия, ГДР, Польша, Руминия, СССР ва Чехословакия делегациялари қатнашди.

1972—1973 йиллардаги иш натижалари муҳокама қилинган чоғда ўтказилаётган тадқиқотларнинг ўсган амалий йўналиши таъкидлаб ўтилди.

ФЕСТИВАЛЬ ДЎСТЛИКНИ МУСТАҲКАМЛАЙДИ

БЕРЛИН, 2. Жаҳондаги 97 мамлкатнинг 110 та миллий хотин-қизлар ташкилотини ўзига бирлаштирган халқаро демократик хотин-қизлар федерацияси, деди шу федерация раиси Хертта Куусинен АДН агентлгига берган интервьюсида, ёшлар ва студентларнинг шу йил ёзда ГДР пойтахтида ўтказиладиган X жаҳон фестивалини тўла-тўкис қўллаб-қувватлаганлигини билдиради.

Херта Куусинен фестиваль ёшлар ва студентларни тинчлик ва халқлар ўртасида дўстлик учун курашда жипслаштиришга ёрдам беради, деб ишонч билдирди.

ҚАДИМГИ ЕРОСТИ ШАҲРИ

АНКАРА шаҳридан 300 километр атрофида жанубий-шарқ томонда жойлашган Қаймоқли қишлоғига археологлар эрамиздан аввалги VII асрга оид шаҳар вайронларини топдилар. Қизиғи шундаки, бу шаҳар ер остида жойлашган экан. Етти қават бино чуқурлигидаги шаҳар тахминан 50 минг кишига мослашган бўлиб унинг ҳавоси муътадил экан. Қишин-ёзин + 27° ҳарорат сақланиб турарқан. Шаҳар ҳавосининг бундай турғун ҳолда сақланишига ундаги вертикал шахталар ва 21 метр чуқурликкача турли йўналишда тармоқланган лабиринтлар хизмат қилган. Ерости шаҳарнинг уйларида яшаш учун овқат омборлари, ванналар вазифасини ўтовчи тошдан қазилган чуқурликлар мавжуд. Бу шаҳар аҳолиси ерости сувларидан фойдаланган.

С. ФРАНЖЬЕ БИЛАН Я. АРАФАТ УЧРАШУВИ

БАЙРУТ, 2 июнь. (ТАСС). Ливан президенти Сулаймон Франжье бу ерда жума куни Фаластин озодлиги ташкилоти ижроия комитетининг раиси Ясир Арафатни қабул қилди.

Дўстона вазиятда ўтган учрашув чоғида, деб ёзади бугун «Ал-Ҳаёт» газетаси аниқ манбаларга асосланиб, Франжье билан Арафат Фаластин қаршилик кўрсатиш ҳаракатининг махсус комиссияси партизанлар билан Ливан маъмурлари ўртасида содир бўладиган барча келишмовчилик ва мажароларни текшириб, унинг натижаларини Ливан ички хавфсизлик тўла ҳуқуқли органларига хабар қилиши тўғрисида принцип жиҳатидан келишиб олдилар.

Ливан бош министри Амин Ал-Ҳафиз ана шу бўлиб ўтган учрашувни шарҳлаб, бу учрашув ижобий натижалар берганлигини таъкидлаб ўтди. Ливан президентининг Фаластин қаршилик кўрсатиш ҳаракати раҳбарлари билан олиб борган музокаралари ҳар икки томоннинг ўз ўрталаридаги муносабатларни янада нормаллаштиришга интилаётганлигидан далолат беради, деб ҳисоблашмоқда бу ерда.

НАРХ-НАВО ОШМОҚДА

ВЕНА, 2. Австриядаги ёзнинг биринчи куни бензин ва дизель ёқилғи нархининг яна 10 процент оширилиши билан бошланди. Австрия матбуоти шу муносабат билан бундай деб ёзади: мамлакатда шу йилнинг фақат уч ойи мобайнида турли хил маҳсулотларнинг нархи уч процент ошди. Ҳолбуки, иш ҳақи эса ўзгармай қолди.

1 июлда радио ва телевидениедан фойдаланиш учун тўланадиган ҳақ кўпайтирилади, бензин ва бир қанча нефть маҳсулотлари нархи оширилади.

Австрия аҳолисининг кенг табақаларида қимматчилик узлуксиз ўсиб бораётганлигидан норозилик тобора кучаймоқда.

Л. И. Брежневнинг АҚШга қиладиган визитига доир

НЬЮ-ЙОРК, 2 июнь. (ТАСС). Америка информация агентлигининг ҳабар беришича, АҚШ президентининг ёрдамчиси Г. Киссенжер Л. И. Брежнев Оқ уй олдида тантанали вазиятда кутиб олинади, деб айтди. Киссенжер ҳар иккала мамлакат раҳбарлари кўпгина проблемалар хусусида, шу жумладан Совет-Америка муносабатлари хусусида музокара олиб борадилар, деб таъкидлади. Визит давомида стратегик ҳужум қуролларини чеклаш тўғрисида Совет-Америка шартномаси имзоланмаслигини уқтириб ўтиб, президент ёрдамчиси шу билан бирга бу ҳақдаги музокараларга «йўл очиб бериладн», деб айтди. Унинг сўзига қараганда ҳар иккала мамлакат раҳбарлари икки томонлама савдо-сотиқни кенгайтириш тўғрисидаги масалани ҳам муҳокама қиладилар.

Вашингтон губернатори Эванс, Сиэтл шаҳри бошлиғи Улман ва Американинг бошқа расмий кишилари Л. И. Брежневни Сиэтл шаҳри (Вашингтон штатининг маъмурий маркази) га келишга таклиф этиб, мактуб йўлладилар. Мактубда ишонч билдириб айтиладики, Л. И. Брежневнинг АҚШда олиб борадиган музокаралари СССР билан АҚШ ўртасидаги муносабатларни янада яхшилашга катта ҳисса қўшади.

ПЕРУ. Пойтахт майдонларидан бирига генерал Сан-Мартиннинг номи берилган. Сан-Мартин испан мустамлакачиларига қарши олиб борилган курашда озодлик армиясига раҳбарлик қилган эди. Суратда: Лимадаги Сан-Мартин номли майдон.

Кейстон—ТАСС фотоси.

АЖОЙИБОТЛАР ОЛАМИДА

СУВОСТИ «МЕТАЛЛОМИ»

ТУРКИЯ қирғоқларидаги денгиз тагида археологлар бундан 3200 йил аввал чўкиб кетган кемани топишди. Водолазлар бу ёғоч кема ичидан тахлаб қўйилган темир буюмларни олиб чиқдилар. Синган найзалар, бронза идиш-товоқлар корзинкаларда тахланиб ётган. Бу кема Кипрдан «металлом» олиб келган бўлса ажаб эмас.

КЕМАЛАР «СИРИ»

ИНГЛИЗ олимаси Хонер Фрост раҳбарлигидаги экспедиция Сицилия оролидан ғарб томонда жойлашган Марсал шаҳри яқинида қадимги Карфаген флотига мансуб кемалар қолдиқларини топди. Эрамиздан аввалги III асрга оид буюмлар қирғоққа олиб чиқилди. Лангарлар, темир найзалар ва бошқа кўҳна ўтмиш қуролларининг ҳанузгача сақланиб қолгани кишини ажаблантиради. Олимларнинг фикрича, бунга сабаб кема қолдиқлари асрлар давомида ерости сув оқими келтирган қумларга кўмилиб қолган экан.

ТОШКЕНТ ЖАМОЛИ

Республикамиз пойтахтининг бугунги қиёфаси жуда ҳам гўзал ва жозибали. Ям-яшил боғ-роғлари ва хиёбонлари, сон-сиз-саноқсиз уй-жой кварталлари, осмонўпар бинолари киши кўзини қамаштиради, қалбини қувончга тўлдиради. Кўп минг кишилик пойтахт бинокорлари коллективи эса Тошкент ҳусни-жамолини янада гўзаллаштириш, камол топтириш йўлида фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Янги-янги уй-жойлар, маданий-маиший муассасалар, саноат корхоналари корпусларини барпо этишяпти. Ушбу суратларда Ўрта Осиё темирйўл бошқармасининг Тарас Шевченко кўчасида қурилган янги маъмурий биносини (чапдан ўнгга), санъат музейининг янги биносини, Абай проспектида бунёд этилган кўп қаватли турар-жойларни кўриб турибсиз.

М. НУРИДДИНОВ фотолари.

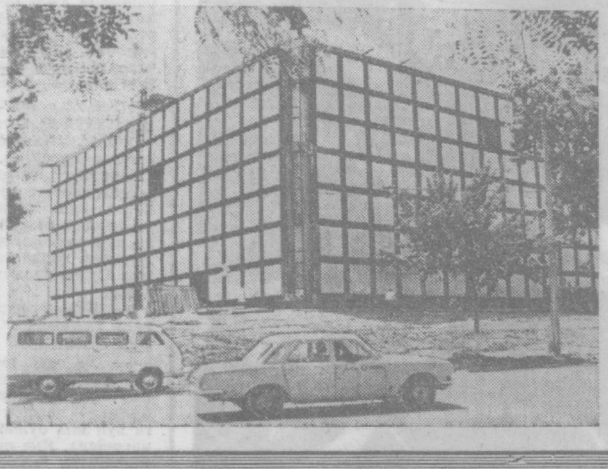

ЛЕНТАЛАР ҲИКОЯ ҚИЛАДИ

Бундан бир неча йил муқаддам «Узгипроводхоз» институтида республика сув хўжалиги министрлигига қарашли илмий-техникавий ахборот марказий бюросининг кино пункти очилган эди. Қисқа вақт ичида киностудиянинг изланувчан коллективи томонидан бир қатор ҳужжатли, илмий-оммабоп ва ўқув фильмлар яратилди. Уларда асосан қишлоқ хўжалиги меҳнаткашларининг иш фаолияти ёритиб, колхоз ва совхозларни янги техникалар билан жиҳозлаш, сув иншоотларини ишга солиш масалалари кўтарилган.

Айниқса, «Олимлар анжумани», «Ирригаторларнинг электрон ёрдамчиси», «Катта Андижон канали» каби ленталар ишонарли чиққан. Уларни суратга олишда фаолият кўрсатган операторлар қишлоқ хўжалиги меҳнаткашларининг беш йилликлар мобайнида меҳнатда қўлга киритаётган улкан зафарлари, уларнинг олимлар билан ҳамкорликда олиб бораётган изланишларини конкрет фактлар асосида кўрсатиб беришган.

Таниқли оператор Э. Пенсон ўтган йили қардош Афғонистон диёрида бўлиб, СССРнинг қардошларча ёрдами туфайли бу мамлакатда қурилаётган сув хўжалиги объектларни суратга олиб қайтди. «Нанграхара» деб номланган бу ҳужжатли фильмда Афғонистонда совет ва афғон мутахассисларининг елкама-елка туриб, ҳамкорликда амалга ошираётган ишларини кўрамиз, икки давлат ҳамкорлигида қад кўтараётган сув иншоотларининг гувоҳи бўламиз. Бу фильм пойтахтимиз жамоатчилигининг ҳурматига сазовор бўлди.

Операторлар ҳамон изланишда. Улар ўз мақсадларини республикамиз далаларига кириб келаётган янги техника, илғорлар тажрибасини ёритиш, деҳқонларнинг олимлар билан ҳамкорликда олиб бораётган унумли ишларини рангбаранг ленталарда кўрсатиб беришга қаратишган.

Л. ГЛАУБЕРЗОН.

„ШАХМАТ СЕҲРГАРИ“ БИЛАН СУҲБАТ

Совет шахматчилари олдида турган энг масъулиятли вазифа — жаҳон шахмат тожини қайтариб олиш эканлиги ҳаммамизга маълум. Шу масалани бир қадар бўлсада равшанлаштириш мақсадида журналистлар етакчи гроссмейстерлар билан суҳбатлар қилиб, уларнинг фикр-мулоҳазаларини кенг жамоатчиликка етказиб турибдилар. Мамлакатимиздаги энг оммавий нашрлардан бири «Неделя» ҳафталигининг репортери яқинда собиқ жаҳон чемпиони СССРнинг тўрт карра чемпиони, халқаро гроссмейстер Михаил Таль билан учрашиб суҳбат қурди. Михаил Таль ҳам журналист.

«Кишт-у мот» тарзида кескин ва қизиқарли ўтган бу суҳбат текстини СССР спорт мастери М. Муҳитдинов таржимасида эълон қиламиз.

* * *

Интервью қонунларига кўра Михаил Таль қора доналарда ўйнайди. Биринчи юришни «Неделя» бошлайди.

— Биз сизнинг расмий унвонларингизни санаб ўтдик, лекин бошқалари ҳам бор-ку. Чунончи, югославиялик шахмат шарҳловчиси Недельковић, чет эллик ишқибозлар сизни, «шахмат сеҳргари», «ригалик қароқчи», «64 катак Демони» деб аташларини хабар қилди. Нима деб сизга мурожаат қилишга ҳам ҳайрон бўлиб қолади киши!

— Осонгина Миша деяверинг мени! Бу, биринчидан, ҳақиқатга тўғри келса, иккинчидан, қаритмаётгандек бўлади!

— Бўлмаса, Миша, ўтган йил сиз учун «олтинлар» йили бўлди. Хўш, маълум даражада манзилгоҳдек саналувчи ушбу йил ҳақида нима дейсиз? Ахир роппа-роса 30 йил бурун олти яшар Миша Таль шахмат тахтасига эргашган эди-а...

— Йилнинг бошланиши чакки эмас: биз Юра Балашов ва Женя Васюковлар билан биргаликда Голландиядаги турнирдан дастлабки уч ўринни олиб қайтдик. «Таллин-73» халқаро турнири ҳам муваффақиятли ўтди. Лекин асосий матчлар ҳали ўйналгани йўқ — энди бўлади.

— Жаҳон шахмат тожи учун бўладиган дастлабки жангларми?

— Ҳарбийчасига айтганда— узоқдан шарпаси келаётган жанглар.

— Сизнинг услубингизда «ўйнаб» кўрайлик: рўпарадан ҳужумга ўтмоқчимиз. Чет эл нашрларида: «Аввалги Таль», «Ригалик гроссмейстернинг янги баҳори», «Таль—Фишер матчи бўладими?» деган сарлавҳалар пайдо бўляпти. Кўпгина шахмат журналистлари профессор Элонинг коэффициентлар жадвалига кўра сиз Фишердан кейин иккинчи ўринда эканингизни ҳисобга олиб, бунга ишонишяпти. Ўзингизчи?

— Мен ҳам журналистман, бинобарин, ўшаларнинг фикрига қўшилишим турган гап. Аммо уларнинг ва менинг қаттиқ хоҳишимиз билангина иш битармиди?

— Айтишларича, бу «аср матчи» бўлармиш!

— «Аср матчи»?! Мен шундай деб атаган матчлардан тўрт-бештасини санаб бера оламан.

— Қандай—қандай? Эслатингчи.

— Ботвинникнинг бир вақтлар мен билан ўйнаган матчлари, Петросян—Спасский олишувлари, СССР ва чет эллик барча кучли шахматчилардан тузилган терма командалар ўртасида Белградда ўйналган матч, ниҳоят, Спасский — Фишер учрашуви худди шу шиор остида ўтган эди.

— Рақибларингиз ҳақида гапириб берсангиз.

— Ў-ҳў, Ленинградда Корчной, Ларсен сингари «вужудан урушқоқ»лар билан, жанг деса ўзини қўйгани жой тополмайдиган Тайманов, Ульман, Глигоричлар билан, яхши маънодаги ёш шуҳратпараст шахмат жангчилари — Карпов, Тукмаков, Хюбнер, Кузьмин, Смейкаллар билан учрашаман. Июль ойида эса, Бразилияда Керес, Смислов, Геллер, Полугаевский, Штейн, Савон, Портиш, Горт, Панно, Ивков, талантли ёш гросмейстер Любоевич, бразилияликларнинг арзандаси Энрико Мекинглар ўзаро куч синашадилар. Кейинчалик энг кучлилар жангига Петросян ва Спасский ҳам қўшилади... Хуллас, Фишерга рўпара бўлиш — осон эмас-да!

— Шундай бўлса ҳам... Фи-

ЗОНАЛАРАРО ТУРНИРГА

шер билан бўлган учрашувларингиз натижасини ёдга туширсангиз.

— У натижалар «библиографик» аҳамиятга эга, халос-да. Биз ўйнаган вақтларда Фишернинг эмас, менинг номимни айтиб болаларни қўрқитишарди. Охиргиси 1962 йилда бўлган эди. Ўн бир ўйиндан мен тўрттасини, у пайтлардаги Бобби эса иккитасини ютган бўлсак, бештасини дуранг қилганмиз. Ўшандан бери, шубҳасиз, ғоят талантли ва меҳнатсевар Фишер ҳозирги замон шахматининг йирик намояндаларидан бири бўлиб келмоқда.

— Сизнингча, Фишерга талабгор бўлиб чиқувчи шахматчи қандай фазилатларга эга бўлмоғи даркор?

— Даъвогар назарий, жисмоний ва маънавий жиҳатдан жуда яхши ҳозирлик кўрган, яъни жангга шай ҳолатда бўлиши керак; маънавий тайёргарлик ҳам шунга киради. Менинг назаримда, Рейкъявикда Борис Спасскийнинг шайлиги унчалик яхши эмас эди. Чамада назарий тайёргарликдаги камчиликлар ҳақида ҳам гапирса бўлади. Ҳатто, Борис бамисоли «ўйиндан чиқиб қолган» эди, дейиш мумкин. Мағлубиятига Спасскийнинг табиатан хайриҳоҳлиги, рақибларга нисбатан валломатларча муносабатда бўлиши ҳам сабаб бўлди; олдинданоқ шахматга алоқадор бўлмаган тазйиқлар уни издан чиқариб қўйди. Фишернинг таланти ва маҳоратини камситиш ярамайди, бироқ ундан қўрқиш ҳам керак эмас. Унга тахтада ҳам, матч теварагида у яхши кўрадиган «психологик уруш»да ҳам ён бермаслик лозим. Фишернинг совет шахмат усталаридан ўрганганлигини ҳамиша ёдда тутиш керак. Рейкъявикда унга Спасский ютқизди, лекин асло совет шахмат мактаби бой бергани йўқ! Бинобарин бизнинг «қариялар»нинг ҳам, ёшларнинг ҳам умумий бурчимиз — шахмат тожини Совет Иттифоқига қайтариб олиб келишдир.

— Сизнинг назарингизда шахматчининг жисмоний тайёргарлиги қандай роль ўйнайди? Спортнинг бошқа қандай турларини тавсия қилган бўлардингиз?

— Ласкер югуришдан рекорд қўйган эмас, Капабланка штангачилар орасида чемпион бўлмагани ҳам маълум... Жисмоний тайёргарлик муҳим нарса. Лекин шахматчи кундалик гимнастикадан бўлак яна қандай спорт билан шуғулланишни кераклигини айтиб бериш қийин. Бу—ҳар кимга ҳар хил.

— Ўзингиз қандай спорт турлари билан шуғулланасиз?

— Спортни севаман. Кўп хилларини синаб кўрганман. 1958 йили Порторожда ўйиндан бўш куним соҳилга бордиму, беш метрлик вишкага чиқиб олиб, Адриатика денгизини томоша қилиб ўтирардим. Олдимга югославиялик бир журналист келди-да: «Кеча шахмат тахтасида нақадар мардона жанг қилдингиз, бугун эса ўзингизни сувга отолмай писиб ўтирибсиз-а?» деб қитиқ патимга тега бошлади. Нима ҳам қилардим? Пиримсан, деб сувга ташладим ўзимни. Оёғим билан типпа-тик шўнғишни эплай олмадим, Қорним билан шалоп этиб тушдим ва бунақа нарсага нўноқлигимни пайқадим. 1966 йили нақ бўлмаса тореро бўлиб қолган эдим! Испанияга қарашли Мальорка оролидаги турнир пайтида бизни корридага таклиф этишди. Чинакамига эмас, мавсум тугаган эди,— «болалар» корридасига. Болалар— бўлажак тореролар ёш буқачалар билан «жанг қилардилар». Тамоша тугагач, биз шахматчиларни майдонга таклиф этиб қолишди. Фақат уч киши: Матулович, «майдон эгаси» Помар ва мен хўп дедик. Ҳар биримизга биттадан қизил чакмон беришдан олдин ё васиятнома ёки жароҳатланган тақдирда арз қилмасликка мажбуриятнома ёзилган бир қоғозга имзо чекишга мажбур этишди бизни.. Мана майдонга ҳам тушдик: дарвоза очилиши билан гўштдоргина буқача чопиб кела бошлади. Мен беихтиёр қизил чакмон билан ундан ўзимни тўсдим. Буқача тумшуғи билан аста чакмонни бир томонга сурди-да, юзимга қараб қаттиқ «фуф» ладн ва ...ўзига қарашли Помар билан жиддий олишиб кетди!..

Хулласи калом, менга қолгани ҳозир футбол. Бу асабни жудаям мустаҳкамлайди. Фақат команда танлашни билиш керак. (Мен Москва «Динамо»сини танлаб олганман).

— Мухлисларингизнинг фойдаси тегадими, сизга?

— Жудаям-да! Мана оҳори кетмаган бир мисол: Таллинга Москвадан имзосиз бир телеграмма келди:

Миша Таль, ишонамиз қаттиқ сизга ҳаммамиз.
Паша Керес ҳеч бўлолмас тўғаноқ — албат енгасиз.
Тахминлардан йироқдамиз, аммо шуни биламиз.
Бу гал жангда Борис Спасскийни танг қиласиз!

Қофияга солинган бундай илтимосни бажармай бўлармиди!

— Фаолиятингиздаги энг ажабтовур шахмат учрашуви қайси?

Яқингинада Поль Морфи билан бўлган учрашув. Ҳа-да, сира-ям лофи йўқ. Машҳур бир психиатр мени ҳузурига чорлаб... Поль Морфи билан (биринчи америкалик чемпионни биларсиз-а?) ўйнаб кўринг деди. Доктор бир йигитни гипноз қилиб қўйди, уни Морфи эканига ишонтирди. Шундайин гипноз қилибдики, бу «Морфи» унга 100.000 доллар берилсагина мен билан ўйнашга рози бўлди. «Гонорар»ни унга врач топширди (оддий оқ қоғозларни қатлаб-қатлаб, албатта) ва биз шахмат терилган стол ёнига бориб ўтирдик. «Морфи» кейин яна москвалик йигитга айланиб қолганидан кўра анча кучлироқ ўйнарди ва ярим соат олдин ҳоли нима кечганини унутиб қўйди. Шундай бўлса ҳам «Морфи» сифатида менга уч мартаба бой берганди.

— Ўғлингиз Гера отасининг удумини олдими? У шахмат ўйнайдими?

— Йўқ, Жиддийроқ машғулотларим бор, дейди.

— Анави фотосуратда сиз самолёт салонида ўтирибсиз. Турнирга кетаётганмидингиз?

— Йўқ, бу «Гроссмейстер» фильмидан бир кадр. Репортер баъзан касбини ўзгартиб туради-ку, ахир! Мен ҳам «бир соатлик артист» бўлиб турибман.

— Эссизгина, цейтнот бўлиб қолибди! Шунинг учун «юришни такрорлаймиз»: шахмат тожи учун бўладиган жангларнинг истиқболи қандай?

— Кейинги барча улкан халқаро мусобақаларда бизнинг шахматчилар ажойиб натижаларни қўлга киритмоқдалар. Менинг меҳрибон дўстларим ва даҳшатли рақибларим: Спасский ва Петросян, Геллер ва Корчной, Полугаевский ва Штейн, Смислов ва Таймановларнинг номини барча шахмат ҳаваскорларига эслатиб ўтиришнинг ҳам ҳожати бўлмаса керак. Катта курашга бемалол қурби келадиган шахматчилар бизда жуда кўп. Толя Карпов бошлиқ ажойиб ёшларимизни айтмайсизми!

— АҚШда шахмат ишлари қалай?

— Беихтиёр эсимга севимли ёзувчиларим Ильф ва Петровнинг «Бир қаватли Америка» деган ажойиб таърифи келади. Бу мамлакатда Фишерга ўхшаган (уларнинг энг баланди!) «осмонўпар» шахматчилар уч-тўрттагина халос...

— Демак, оптимист экансизда?

— Мавжуд вариантларни оқилона ҳисоблашга реал таянувчи оптимистман! Яна шунинг учун ҳамки, ғалабага ишонмай жангга кирувчи солдат—ёмон солдатдир.

«Неделя» редакцияси топшириғига кўра меҳмонни қабул қилган Георгий Кофман навбатдаги жавобда таслим бўлди.

СОВЕТ КИШИСИНИНГ ФАЗИЛАТИ

ҲАЛОЛЛИК

Елена Бронова ўз хонасига кирди-ю, бўшашиб тушди. Боя қўлида олиб юрган сумкаси қани? Қаерда қолди экан? Эслади. Ўз хаёллари билан бўлиб, сумкасини автобусда қолдириб келибди, Сумкасининг ичида ҳужжатлари, пуллари бор эди-я...

Ўша дамда 43-автобус шофери Туроб Ҳакимов машинада қолган сумканинг эгасини топа олмай ҳуноб эди. Сумканинг ичини очиб ҳужжатларини кўздан кечирди. Шунда у бу сумка «Узгипроградостроительства» институти ходими Е. А. Броновага тегишли эканлигини фаҳмлади.

Орадан бир ярим соат ўтар-ўтмас Туроб ака институтда пайдо бўлди. Бронова ўз кўзларига ишонмасди. Софдил шофёрга ўз миннатдорчилигини қандай қилиб билдиришни билмасди. Кейин у 3-автобус паркига келиб қуйидагиларни ёзиб қолдирди: «Софдил, ҳалол, олижаноб Туроб ака Ҳакимовга жуда катта раҳмат. Мен унинг яхшилигини умр бўйи унутмайман. Бронова».

Туроб Ҳакимов Улуғ Ватан уруши қатнашчиси. 30 йилдан ортиқ шофер бўлиб ишлаяпти. 43-маршрут бўйлаб қатнайдиган автобуснинг энг илғор, хушмуомала шофёрларидан ҳисобланади. Ҳар доим план топшириқларини ортиғи билан адо этиб, коллектив ҳурматини қозоняпти.

М. ЗАРИПОВ.

ОЛМОС КЎПРИК

АТЛАНТИКАНИНГ икки қарама-қарши охири — Бразилия ва Жанубий Африкада олмос конлари мавжуд. Шундай экан, уларни боғловчи қитъалараро олмос кўприк йўқмикан? Бу фикрни текширган бир группа геолог ва геофизиклар океан тагида шундай олмос конлари борлигига ишонч билдирдилар. Икки қитъа ўртасида сув остида Ердаги олмосларга нисбатан беҳад кўп олмос ётибди. Неча минглаб километрга чўзилган океан тагидаги бу бойликни қазиб олиш келажак техникасига боғлиқ. Ҳозир океан тагида ишловчи робот-разведкачи лойиҳаси ишланмоқда. Робот олмос қайси йўналишда ётганини аниқлайди.

4 МИНГ ЁШЛИК ҚАБР

МИСРДА археологлар томонидан 80 қабр топилган. Улардан бундан тахминан 4000 йил аввал кўмилган одамларнинг жасадлари чиққан. Улардан бири оилавий қабрдир. Бир эркак, хотин ва қизчанинг жасади юзига тилла ниқоб тортилган. Бу ниқоблардаги ёзувлар марҳумлар учун абадий ҳаёт тиловчи дуолар бўлган. Бошқа қабрлардан қадимги худоларни тасвирловчи ҳайкаллар ва уй-рўзғор асбоблари топилган.

«ЗНАНИЕ — СИЛА» журналидан.

МОМАҚАЛДИРОҚ ҚАЧОН БЎЛАДИ

ПЕНСИЛЬВАНИЯ (АҚШ) университети олимлари йигирма беш йиллик кузатишлардан сўнг, кўпчилик момақалдироқлар одатда ой тўлишгандан кейин икки кун ўтгач бўлишини аниқлашди.

Бунинг сабаби шундаки, Ернинг ўзига хос геомагнит «думи» бўлиб, у Қуёшга қарши томонга қараб ёйилиб туради. Ой тўлишган вақтда у Ернинг геомагнит майдони орасидан ўтади ва натижада бу майдоннинг Ерга космос орқали ўтиб келадиган зарраларга таъсири ўзгаради. Бу эса момақалдироқли булутларнинг тез ҳосил бўлишига сабаб бўлади.

Реклама ва эълонлар

ТВ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

17.25 дан — **Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

18.30 — **Кўрсатувлар программаси,** 18.40 — **«Салом пионер ёзи!»** (ўзбек тилида).

Рус тилида: 19.10 — **«Беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йили»,** 19.30 — **«Ахборот»** информацион программаси.

19.45 дан — **Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

20.15 — **Ун минут музика.**

Ўзбек тилида: 20.25 — Миллионлар ленинча университети, 20.40 — **«Ахборот»** информацион программаси, 21.00 — **«Донимиз—нонимиз»,** 21.20 — Ўзбек куйларидан концерт.

22.00 дан — **Москва кўрсатади.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

10.25 — Кўрсатувлар программаси. 10.30 — **«Тиконли қалъа»**. Болалар учун кўп серияли телевизион бадиий фильмнинг 8-серияси (ўзбек тилида). 11.00 — **«Барабанчининг тақдири»**. Бадиий фильм (рус тилида).

12.30 дан — **Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

19.45 — **«Рассом ва замон»**. IV Бутуниттифоқ рассомлар съезди қатнашчилари — студиямиз меҳмони (рус тилида).

20.15 дан — **Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 22.00 — **Рангли телевидение.** «Ҳужжатли фильмлар экрани», 22.40 — Тошкент область болалар музика мактаблари ижрочи муаллимлари конкурси дипломантларнинг концерти.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

19.00 — **Тошкент янгиликлари.**

Ўзбек тилида: 19.15 — «Қасос». Бадиий фильм. 1-серия. 20.25 — Абадий музликлар қўйнида». Телевизион фильм.

Рус тилида: 20.55 — Реклама ва эълонлар, 21.05 — «Севимли роль», Телевизион фильм.

ТЕАТР

НАВОИИ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 5/VI да **Масхарабозлар.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Қонун қонунлигича — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Сакраш ҳуқуқи — «ЎЗБЕКИСТОН», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», (тоқ соатларда, кундуз ва кечқурун).

Пойгачилар — «ЧАЙКА» (кундуз соат 1.30, 5, кеч соат 8.30 минутда), «МОСКВА» (кундуз соат 3, кеч соат 7 да), «ВОСТОК» (тоқ соатларда, кундуз ва кечқурун).

Ёз уйқулари; Музикали воқеалар — «ДРУЖБА» (эрталаб соат 11, кундуз соат 2, 5, кеч соат 7.40 минутда).

Помпеянинг сўнгги кунлари — (эрталаб соат 10.30, кундуз соат 12, кеч соат 9.20 минутда), **Гул ва тош** (кундуз соат 1.30, 4, кеч соат 6.40 минутда) — НАВОИЙ номли.

Ҳалокатли хато; Оцеола — «КЎКЧА» (кундуз ва кечқурун).

Инсон ёлғиз эмас — «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Аёллар уйиндан ташқари ҳолатда — (жуфт соатларда), **Чунки улар бир-бирларини севадилар** (тоқ соатларда) — «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Сервиқор оилалар — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда, кундуз ва кечқурун).

Текшириш менга топширилган — «МОСКВА» (эрталаб соат 11.30, кундуз соат 1, 5, кеч соат 9 да).

Ёз уйқулари — ҲАМЗА номли (тоқ соатларда, кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

Пойгачилар (кеч соат 8.50 минутда), **Сакраш ҳуқуқи** (кеч соат 10.30 минутда) — «ФЕСТИВАЛЬ».

Инсон ёлғиз эмас — «ХИВА».

Эрамиздан миллион йил илгари — КИРОВ номли.

Сервиқор оилалар — ТЕЛЬМАН номли.

ТОШКЕНТ ГОРКООПТОРГИНИНГ

магазин ва дўконларида қайин шарбати

«БЕРЕЗОВИЙ СОК»

СОТИЛМОҚДА

Бу шифоли нектар, яхши мазали ва оромбахш ичимликдир. 3 литрли баллоннинг нархи 2 сўм 35 тийин.

Табиий қайин шарбатини ичинг.

ТАШГОРКООПТОРГ.

1-ТРАМВАЙ ДЕПОСИ

трамвай вагонларини ремонт қилувчи слесарлар тайёрловчи 3 ойлик курсларга

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

8-синфли маълумоти бўлган, ёши 16 дан катта бўлган йигит ва қизлар қабул қилинади.

Ўқишга қабул қилинганлар 60 сўм миқдорида стипендия билан таъминланадилар.

Курсларни битириб чиққанларга вагонларнинг, электр механик ва пневматик ускуналарини ремонт қилувчи 3-разрядли слесарлари малакаси берилади.

Машғулотлар 1 июндан бошланди.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, 105, Гайдар проезди, 50-уй, Кадрлар бўлими (12 трамвайнинг 2-Сарикульская кўчаси» бекати. 2, 10-трамвайларнинг охирги бекати).

ЎЗБЕКИСТОН халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасига ҳар куни кўпгина меҳмонлар ва чет эллик туристлар келиб, республикамиз эришган ютуқлар билан танишадилар. Суратда: кўргазмага қўйилган экспонатлардан бири—ЯК—40 ҳаво лайнери.

М. Нуриддинов фотоси.

Спорт

САККИЗИНЧИ МАҒЛУБИЯТ

Шу вақтгача «Пахтакор» олий лиганинг 16 та коллективи ичида биргина «Арарат» билан бўлган учрашувларда тўплар нисбатига кўра мусбат кўрсаткичга эга эди. Ўзаро 20 учрашувдан сўнг киритилган ва ўтказиб юборилган тўплар айирмаси тошкентликлар фойдасига 27—26 эди. Қолган командаларнинг ҳаммаси тошкентликларни кўпроқ «жазолашганди». Энди арман футболчилари ҳам доғда қолишмади. Улар ўтган шанба куни пахтакорчилар дарвозасига тўртта жавобсиз тўп киритиб, йирик ғалабага эришдилар. Бу билан улар биринчи ўринда мустаҳкамланиб олиб, рақибларини турнир жадвалининг энг охирига тушириб юбордилар.

Шанба куни бўлган бошқа учрашув натижасида қуйидагича: «Динамо» (Москва) — «Динамо» (Киев) — 2:2 (11 метрликлар натижаси 5:4), «Торпедо» — «Заря» — 0:3, «Шахтер» — «Зенит»— 3:1, «СКА» — «ЦСКА» — 0:1, «Қайрат», — «Динамо» (Тбилиси) — 1:0, «Карпати» — «Спартак» — 3:2. «Днепр» — «Динамо» (Минск) — 1:0.

Шундай қилиб, чемпионатнинг учдан бир қисми орқада қолди. Бугунги кунга келиб «Арарат» билан бирга «Днепр», «ЦСКА», «Шахтёр» коллективлари бир хил — 12 тадан очкога эга бўлиб туришибди. «Қайрат» 11, «Заря» билан «Торпедо» 10 тадан очко тўплашди. Хавфли зонада бораётган «Зенит» ва «Карпати»да 5 тадан ҳамшаҳарларимизда атиги 3 та очко бор.

Эртага пахтакорчилар Москвада СССР кубогининг нимчорак учрашувини бошлайдилар. Уларнинг рақиби пойтахт армиячилари бўлади. Балки, биллур соврин ўйинларида тошкентликлар ўзларини оқлашга уриниб кўришар.

С. МУСАЕВ.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Узбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри.

№ ИНДЕКС 64697. Р.02497. В—1747.